

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
ที่มีต่อพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย

เมษายน 2555

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
ที่มีต่อพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

เมษายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
ที่มีต่อพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

เมษายน 2555

รัชนก ก่อดิษฐ์. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน โดยได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 35 นาทีรวมระยะเวลาทั้งสิ้น 32 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยและแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกพฤติกรรม IOC ได้ค่า 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการทดลองแบบ One - Group Time - Series สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way Repeated - measures ANOVA). และวิเคราะห์ขนาดส่งผล (Partial η^2)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมโดยรวมก่อน และระหว่างการทดลอง เด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองบางครั้ง แต่หลังการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง และพฤติกรรมรายด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ด้านความรับผิดชอบ และด้านความร่วมมือ ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง เด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองบางครั้ง ทุกด้าน และ 2) ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยรวม ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ การทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมโดยรวม อยู่ในระดับร้อยละ 99 ส่วนพฤติกรรมรายด้านทุกด้านก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ การทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมรายด้านอยู่ในระดับร้อยละ 98 , 99 และ 99 ตามลำดับ

TITLE THE EFFECTS OF CHILDREN AS RESEARCHERS LEARNING ON THE
COOPERATION BEHAVIOR OF PRESCHOOL CHILDREN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

April 2012

Ratchanok Kodit. (2012). *The Effects of Children as Researchers Learning on the Cooperation Behavior of Preschool Children*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof.Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purposes of this study were to investigate the levels of changes with cooperation behavior of preschool children who received children as researchers learning and to compare the changes before, during and after the experiments. The sample used in the research was preschool boys and girls, with 4-5 years of age, of Child Development Center of Wat Nong Lod School in first semester of 2011 academic year. One class with 10 students was selected by purposive sampling to use with children as researchers learning. The 32 experiments were carried out within the period of 8 weeks, 4 days a week and it took 35 minutes for each one. The instruments used in the study were plans of children as researchers learning and an observation form for the cooperation behavior with the index of item objective congruence (IOC) of all areas of behaviors of 1.00 and the reliability of 0.90. The research followed the one-group time-series experiment design and the data were statistically analyzed by using one-way repeated-measures ANOVA and partial η^2 .

The results of study were as follows. 1) Regarding the levels of behavior in general, before and during the experiments, the children expressed the behavior of cooperation sometimes by themselves. However, after the experiments, they expressed the behavior all the times by themselves. With the individual areas of good leader and follower, responsibility and cooperation, before, during and after the experiments, they expressed the behavior in all areas sometimes by themselves. 2) According to the comparison of behavioral changes in general before, during and after the experiments, the means of changes were increased with statistical significance at $P < .05$. The experiments affected the behavior in general at the level of 99%. For the behavior in all individual areas before, during and after the experiments, the means of changes were increased with statistical significance at $P < .05$. The experiments affected the behavior in individual areas at the levels of 98%, 99% and 99% respectively.

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
ของ
รัชนก ก่อดิษฐ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ ประธานควบคุมปริญญาบัตรและรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตรที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ตลอดจนชี้แนวทางแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ดร.รณิดา เขยชุ่ม สาขาวิชาการศึกษาวิชาชีพ ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทักษะและคำแนะนำต่างๆ จนทำให้ ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปัทมวิเศษย์ ใบกุหลาบ อาจารย์มิ่ง เทพนคร อาจารย์ดวงพร พันธุ์แสง อาจารย์ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์ อาจารย์ศิริภรณ์ สองแสน และอาจารย์ละไม สีหาอาจ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณลุงโกสน อ่อนแพที่คอยมอบความห่วงใย สนับสนุนทั้งกำลังทรัพย์ และเสริมด้วยกำลังใจตลอดมา จนวันสุดท้ายของชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณ คุณขจรจิตร์ มณีอินทร์ คุณปฐมพงษ์ มณีอินทร์ รวมถึงพี่ๆ น้องๆ นิสิต ปริญญาโททุกท่าน โดยเฉพาะเพื่อนนิสิตร่วมรุ่นทุกท่าน ที่มีส่วนสร้างกำลังใจ และเป็นกำลังใจให้เสมอมาในการประสบความสำเร็จในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองหลอด นายสุทัต พลเสน และคณะครูทุกท่าน รวมถึงนายปฤษฎาภรณ์ โรจน์บุญถึง นักวิชาการศึกษา หัวหน้าส่วนการศึกษานายบัณฑิต พลเสน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดใหม่ ที่ให้โอกาสให้ความสะดวกและความเข้าใจในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณวิทยากรทุกท่านที่สละเวลามาให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ตลอดการศึกษาวิชาชีพครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ วิชัย ก่อดิษฐ์ คุณแม่ อภิญา ก่อดิษฐ์ พี่ชาย นายวินัย ก่อดิษฐ์ นายศิริชัย ก่อดิษฐ์ พี่สาว นางสาวรัชณี ก่อดิษฐ์ และนางสาวชนิษฐา ก่อดิษฐ์ ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และความอบอุ่นแก่ผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาบัตรฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดู และพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

รัชนก ก่อดิษฐ์

สารบัญ

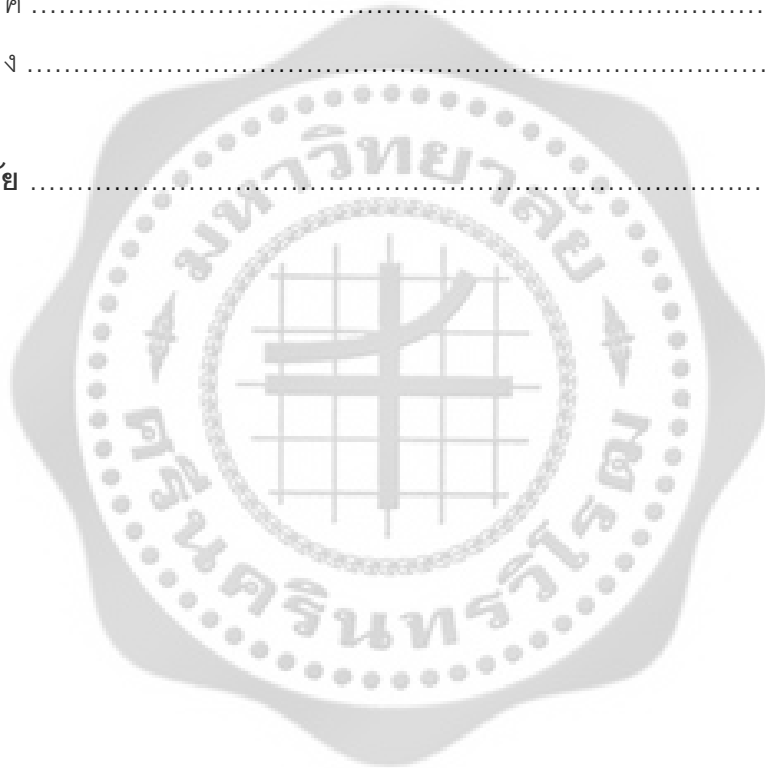
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	5
ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	8
หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	9
ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	9
ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	9
กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	10
ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	13
ทักษะการเรียนรู้ของเด็ก.....	14
บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	16
ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย.....	19
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม.....	19
หลักการและแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	20
ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ.....	21

ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ.....	22
พัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม.....	22

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือ.....	23
องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	23
แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย	29
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	48
สรุปผลการวิจัย.....	49
อภิปรายผล.....	49
ข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย.....	52
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	52
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก	58
ภาคผนวก ข	65
ภาคผนวก ค	85
ภาคผนวก ง	88
ประวัติย่อผู้วิจัย	91

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	32
2	ขั้นตอนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	32
3	ค่าคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย.....	41
4	สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือรายข้อ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง.....	41
5	สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยรายด้าน ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง.....	43
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือรายด้านและรวม แบบวัดซ้ำก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง.....	44
7	การเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือรายด้านและรวม ที่วัดก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง.....	45

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือรายด้าน.....	46
2 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือด้านรวม.....	47

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น กำลังประสบปัญหาวิกฤติอย่างหนัก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไทย โดยประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีเนื้อหามุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติก็มุ่งเน้นให้เด็กเรียนเก่ง ฉลาด เพื่อสนองตอบความต้องการทางสังคม ทำให้เด็กไทยขาดความพัฒนาเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย และในการปลูกฝังคุณธรรมในสังคมจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กปฐมวัยและเยาวชนควรต้องเน้นเป็นอันดับแรก เพราะเด็กคือผู้ใหญ่ในวันหน้าที่จะเติบโต เป็นอนาคตของชาติออกไปพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองหรือการจัดการเรียนรู้ต่างๆ ต้องมุ่งฝึกฝนให้เด็กเรียนรู้การที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นและการทำงานร่วมกันในสังคม เช่น การทำกิจกรรมแบบกลุ่ม การให้ความร่วมมือกันในกลุ่มมีการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักความรับผิดชอบ และความร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนลักษณะนิสัยและมารยาททางสังคมทั่วไป ต้องจัดให้เด็กเรียนรู้ควบคู่กันไป การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะทำให้อัตชีวทัศน์ของคนไทยในสังคมมีความสุขความอบอุ่นอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

การศึกษาของเด็กปฐมวัยก็เช่นเดียวกัน เพราะเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวสะอาด จะแต่งแต้มสีอะไรก็ได้ ดังนั้นเราต้องช่วยกันแต่งแต้มผ้าขาวทุกผืนให้มีสีที่สวยงาม โดยการพัฒนาคู่มือให้เป็นพลเมืองที่ดี กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาทางด้านสังคม จะเห็นได้ว่าในหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก 3 - 6 ปี ว่ามีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น โดยเรียนรู้จากการเล่นและการทำงานร่วมกัน กรมวิชาการ (2541: 32) ซึ่งตรงกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริคสัน (1975: 32 - 35) กล่าวว่า สังคมของเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาความร่วมมือ และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้ ส่งผลทำให้ความคิดและจินตนาการ และการพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของฟรอยด์ ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ในวัยเด็กจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของคนเราเมื่อโตขึ้น ส่วนพัฒนาการด้านสังคม ซึ่งหมายถึง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมวัยในระยะแรกของวัยอนุบาล เด็กมักจะชอบเล่นคนเดียว แต่เมื่อโตขึ้นจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้นจะมีการร่วมมือเป็นมิตร และมีความเข้าใจในความรู้สึกของเพื่อนมากขึ้น

จากการสังเกตเด็กเวลาเล่นพบว่าเด็กอายุ 4 ขวบ จะใช้แรงเสริมในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และกัน โดยการตั้งใจฟัง การยอมรับเพื่อน โดยการแสดงความรัก และให้คำชมเชย (Charlesworth and Hartup, 1967) พัฒนาการสังคมของเด็ก มักจะขึ้นกับการอบรมเลี้ยงดูทางบ้าน บางครอบครัวให้แรงเสริมพฤติกรรมที่ค่อนข้างก้าวร้าวแต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ความรักความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ ทำให้เด็กกล้าที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กบางคนมาจากบ้านที่พ่อแม่ใช้อำนาจ และใช้การขู่ทำโทษอยู่ตลอดเวลา ทำให้เด็กมีความกลัวไม่กล้าที่จะอยู่ใกล้ และเมื่ออยู่โรงเรียน เด็กก็อาจจะพยายามหลีกเลี่ยงที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมวัย ครูจึงควรให้การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ถ้าพบเด็กที่มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนก็ควรหาวิธีช่วย โดยพยายามให้แรงเสริมด้วยการชมเชยเวลาที่เห็นเด็กเล่นกับเพื่อน สุรางค์ โค้วตระกูล (2552: 82) ครูสามารถส่งเสริมให้เด็กคิดได้โดยการกำหนดลงในกิจกรรมในแต่ละวันโดยการจัดสภาพแวดล้อมเน้นการมีส่วนร่วมซึ่งในด้านการคิดเด็กจะต้องได้รับการกระตุ้นให้รู้จักการวิเคราะห์และใช้คำถามให้คิด (กุลยา ตันติผลาชีวะ . 2547 : 186 ; อ้างอิงจาก Morrison. 2000. 302) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเด็กก็เปรียบเหมือนผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าได้รับประสบการณ์จริงและเข้าร่วมในประสบการณ์นั้นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของดิวอี้ ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้จะเกิดจากการได้ลงมือกระทำซึ่งก็หมายความว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีนั้นจะต้องเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระทำจริง ค้นหา และมีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์นั้นๆ จริงและสิ่งที่สำคัญในการพัฒนา คือ พฤติกรรมทางสังคมที่ควรได้รับการปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545: 26) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กวัย 3 – 6 ปี เป็นวัยเรียนที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและจากสิ่งรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรให้ความสนใจเด็กถึงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

การจะพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย สามารถทำได้หลายวิธีการจะปลูกฝังพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2547: 486) ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการจัดการศึกษา จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจความถนัดและความแตกต่างของบุคคล จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้พิจารณาประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และทดสอบควบคู่กันไปกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับระดับและรูปแบบการศึกษา พัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เป็นคนดี

คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นวิธีการสอนที่ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2547) ได้พัฒนาขึ้นในโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัยและประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยมีจุดหมายส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญอันเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยให้ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยวิธีการวิจัย ใช้ปัญหาทำให้เกิดปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจความถนัดของตนเอง ใน การเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้า ว่าจะศึกษาอย่างไรจากแหล่งไหน วิธีใด จากนั้นเริ่มดำเนินการศึกษา สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูล สรุป ความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้เสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้นและแสวงหาความรู้ต่อไป นับเป็น การเรียนรู้ที่เป็นไปตามธรรมชาติ มีกระบวนการค้นหาความรู้ที่เชื่อถือได้ เกิดการเรียนรู้อย่างมีลำดับ ขั้นตอน โดยเด็กได้เรียนรู้ค้นพบและแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วย ตนเองการที่จะผ่านกระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมานั้น เด็กต้องอาศัยการเรียนรู้ถึงกฎ กติกา ข้อตกลง ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีปฏิริยาโต้ตอบของเด็กมีความสำคัญ เพราะช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรม ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ และรู้จักความร่วมมือ เกิดความสามัคคีสามัคคี มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ธรรมชาติของ เด็กปฐมวัย มีผู้กล่าวว่า “เด็กเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น อยากรู้ อยากเรียน” เด็กถึงแม้จะตัวเล็กแต่มี ศักยภาพที่จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้อย่างที่ผู้ใหญ่คาดไม่ถึง” ในการมองเด็กล้วนสอดคล้องกับ ลำดับพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในแต่ละระดับหรือขั้นตอนของการเรียนรู้ ซึ่งสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ของเด็กจะหล่อหลอมไปตามสภาพที่เด็กเจริญเติบโต การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาสำหรับ เด็กเป็นหน้าที่ๆ จำเป็นของคนในสังคมทุกคน การเรียนรู้ที่สมบูรณ์เหมาะสมจะหล่อหลอมให้เด็กเกิด พฤติกรรมที่นำไปสู่นิสัยที่เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่นำไปสู่การเป็นอยู่อย่างรู้เท่าทัน สุขใจคนา ขจรรุ่งศิลป์ (2550: 1-2)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ซึ่งส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักความ รับผิดชอบ และความร่วมมือในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เพื่อ เป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางใน การจัดการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยแยกเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้านี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือแก่เด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลอนเจดีย์ ตำบลอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนเรศ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสระศรีเจริญ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กราษฎร์บำรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวนห้องเรียนรวม 4 ห้องเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 58 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด จำนวน 1 ห้องเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 10 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 35 นาที กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดลองทั้งสิ้น 32 ครั้งตามแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3 - 4 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด จำนวน 10 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

2. **ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด** หมายถึง ศูนย์เตรียมความพร้อมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของโรงเรียนวัดหนองหลอด ที่มีการจัดการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา สำหรับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3 - 4 ปีที่ศึกษาอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

3. **การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย** หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการสอนการเรียนการประเมินและการแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกันในชั้นเรียน โดยเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยากรู้หรืออยากเห็นและความถนัดของตน การเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไรจากแหล่งไหน วิธีใด จากนั้นเริ่มดำเนินการศึกษา สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้เสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้นและแสวงหาความรู้ต่อไป จากความหมายการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่ได้กล่าวมาของท่าน สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ผู้วิจัยได้ปรับรูปแบบขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 **ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ** หมายถึง เด็กปฐมวัยร่วมกันเลือกเรื่องสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ โดยครูใช้คำถามกระตุ้น หรือชวนสนทนาให้เด็กได้คิดร่วมกันในห้องเรียน เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าถึงสิ่งที่เด็กพบเห็นในเรื่องนั้น เด็ก ๆ ร่วมกันสรุปเรื่องที่เราจะเรียนรู้ โดยครูตั้งจุดมุ่งหมายที่เด็กเลือกเอง และวางแผนกิจกรรมสนับสนุนในสิ่งที่เด็กเลือก เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3.2 **ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้** หมายถึง เด็กร่วมกันคิดวางแผนว่าจะไปเรียนรู้จากที่ไหน ที่ใกล้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ และจะไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ได้สนใจได้จากใคร โดยการถามในเรื่องสิ่งที่เด็ก ๆ สนใจจากผู้ที่ให้ข้อมูล หรือวิทยากร แล้วมาร่วมกันสรุปกับเพื่อน ๆ และครูในห้องเรียน โดยครูตั้งคำถาม หรือสนทนาให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่เด็กอยากทำเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนรู้มา เด็กได้เรียนรู้และปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเกิดพฤติกรรมความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบและความร่วมมือกันในระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูจะกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจที่จะสังเกตสิ่งต่าง ๆ จากนั้นก็ร่วมกันทำแผนความคิดจากคำตอบของเด็กทุกคนเพื่อโยงความคิดของเด็กทุกคนให้เห็นภาพรวม เด็ก ๆ ร่วมกันสรุป

3.3 **ขั้นการประเมินผล** หมายถึง ครูประเมินเด็กจากการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยจากการพูดคุยของเด็ก และการทำกิจกรรมของเด็กรวมถึงผลงานและนำเสนอผลงานของเด็กแต่ละคน เพื่อทำการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมาพัฒนาความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความสำเร็จ และความรับผิดชอบ และความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

4. **พฤติกรรมความร่วมมือ** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กด้วยการกระทำและคำพูด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข ซึ่งประเมินได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามความหมาย ดังนี้

4.1 **การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี** หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด บอกราคาความคิด ความต้องการในการทำกิจกรรม ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม และยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำเพื่อน

4.2 **ความรับผิดชอบ** หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด โดยการรู้จักรับผิดชอบในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรม และเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่

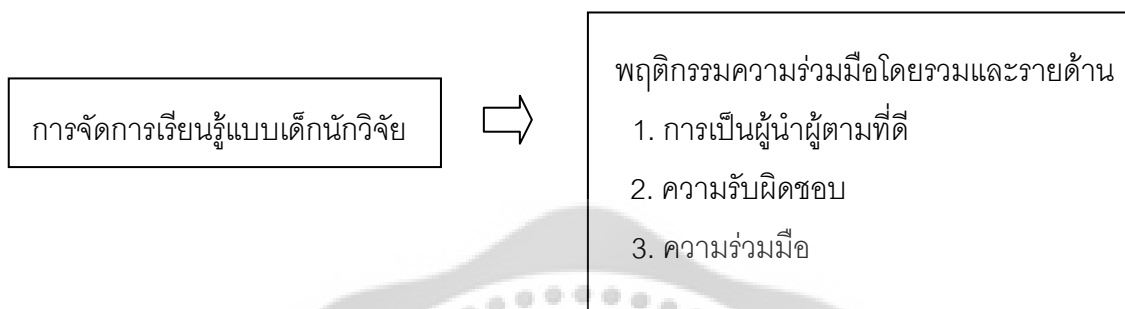
4.3 **ความร่วมมือ** หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ยืมพูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม และช่วยเพื่อนทำงานให้สำเร็จ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

- 1.1 หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.5 ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.6 ทักษะการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.7 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.8 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

- 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
- 2.2 หลักการและแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 2.3 ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ
- 2.4 ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ
- 2.5 พัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม
- 2.6 ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือ
- 2.7 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 2.8 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

1.1 หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะเน้นกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ จัดการประเมินผู้เรียนควบคู่กันไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนบนพื้นฐานของสังคมแบบไทย

1.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยขึ้น โดยมีความหมายดังต่อไปนี้ คือ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย (Child as a Researcher) เป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้วยวิธีการซึ่งมีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ความจริงตามความสนใจอยากรู้อยากเห็นและความถนัดของตนในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไร มากน้อยเพียงใด จากแหล่งใดวิธีการอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้น และแสวงหาความรู้ต่อไป นับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ มีกระบวนการค้นหาความรู้ที่เชื่อถือได้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยเด็กได้เรียนรู้ค้นพบและปัญญาดัดลื่นใจอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนทุกด้าน
2. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาค้นคว้าหาคำตอบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจอยากรู้อยากเห็น จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้ลงมือปฏิบัติจริง
3. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ อาทิ ในห้องทดลอง ห้องสมุด ภาควิชา สวนสัตว์ สวนพืช เป็นต้น
4. กำหนดแหล่งเรียนรู้ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน ใกล้บริเวณโรงเรียน ตลอดจนสถานที่สำคัญในจังหวัด หรือสิ่งที่สะท้อนถึงปัญญาในท้องถิ่น
5. นักเรียนสามารถศึกษา ชักถาม จากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เป็นผู้รู้ในสาขาวิชา
6. ใช้กิจกรรมการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินได้รับการประเมินในสิ่งที่ผู้เรียนและสามารถทำได้ถือว่าการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ครูสามารถวิเคราะห์กิจกรรมระหว่างการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ชักถามและตอบคำถามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นกระบวนการที่รู้จักเด็กและสามารถแนะนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดได้
8. สามารถนำเทคนิคเด็กนักวิจัยมาเป็นหัวข้อวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) จัดกระบวนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ครูศึกษาธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนโดยอภิปราย ชักถาม ความรู้ อยากเห็น และความต้องการของเด็กในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ จากนั้นสร้างแผนที่ความคิด เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพรวมของเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ และเจาะลึกถึงเรื่องที่เด็กต้องการเรียนรู้มากที่สุด ครูเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการเรียนรู้กับจุดประสงค์เนื้อหาในหลักสูตร เพื่อการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่องบูรณาการสาระการเรียนรู้และสิ่งที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ให้สัมพันธ์กัน โดยครูเป็นผู้วางแผนกิจกรรมสนับสนุนสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ โดยกิจกรรมสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้

1. กำหนดแหล่งการเรียนรู้ ครูและเด็กร่วมกันกำหนดแหล่งเรียนรู้จากเรื่องที่เด็กต้องการศึกษา ซึ่งแหล่งเรียนรู้ อาจจะเป็นในห้องเรียน สถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน
2. ศึกษาสถานศึกษาที่ ครูพาเด็กให้ได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนด โดยให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงโดยการศึกษาสถานศึกษาที่ อาจเป็นการศึกษาในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่นอกโรงเรียนซึ่งกิจกรรมนี้ควรให้ความรู้พื้นฐานแก่เด็กเพื่อให้เกิดความสนใจ สร้างข้อปัญหาที่จะศึกษาหาความรู้ต่อไป
3. การเลือกหัวข้อที่จะศึกษาในระหว่างที่ศึกษาสถานศึกษาที่จากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดแล้ว ครูกระตุ้นให้เด็กเลือกเรื่องที่จะศึกษาตามความสนใจของเด็ก ตั้งประเด็นคำถามในเรื่องที่เด็กสนใจ โดยกระตุ้นให้เกิดความสงสัยอยากเรียนอยากรู้ ทั้งนี้ ควรสนใจกับคำตอบของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและเต็มใจ
4. ทำแผนที่ความคิด ครูสร้างภาพแผนที่ความคิดจากคำตอบของนักเรียนทุกคน เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพรวม และการเชื่อมโยงความคิดของเด็กทุกคนที่อยากเรียนรู้
5. ศึกษาค้นคว้า ชี้ดเขียนและจดบันทึก ดังนี้
 - 5.1 ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน
 - 5.2 เด็กค้นหาความรู้ คำตอบในเรื่องที่อยากรู้อยากเห็นจากแหล่งความรู้ที่ครูจัดเตรียม เช่น สมุดภาพ หนังสือ การทดลอง
 - 5.3 เด็กค้นคว้าหาความรู้ คำตอบจากแหล่งความรู้ที่บ้าน
 - 5.4 ครูเตรียมแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษา
 - 5.5 ครู / พ่อแม่ บันทึกหลักฐานการศึกษาค้นคว้าศึกษา ทดลองด้วยการเขียนคำพูดสั้น ๆ ของเด็ก
 - 5.6 เด็กวาดภาพแทนความคิดลงในกระดาษ
6. สรุปและจัดทำผลงานความรู้ ครูกระตุ้นให้เด็กสรุปผลจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเด็กนำเสนอผลการค้นคว้า โดยการพูด ตอบคำถาม ตลอดจนนำผลจากภาพวาดหรืองานที่ประดิษฐ์ขึ้นมาหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ตลอดจนครูกระตุ้นให้เพื่อนซักถาม แสดงความคิดเห็น และยกย่องชมเชยในผลงานของเด็กทุกคน

7. นำเสนอสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่ ครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษา พร้อมทั้งสร้างแนวคิดให้เด็กนำผลความรู้และผลงานที่ศึกษาใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นผลการเรียนรู้ของเด็กอย่างองค์รวม เด็กเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองมีจุดเด่นและความสามารถในด้านใดบ้างเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

1. ขอบเขตของการประเมิน การประเมินผลสำเร็จของการสอนด้วยเทคนิคเด็กวิจัย เป็นประเมินเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก พฤติกรรมเด่นของเด็ก ผลงานเด็ก และทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และทักษะการแสดงออกทุกด้าน และประเมินตามสภาพจริง โดยมีตัวอย่างการประเมิน ดังนี้

1.1 การประเมินการแสดงออกของพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

1.2 การสังเกตพฤติกรรมของเด็กนักวิจัย ได้แก่ การสังเกต การสืบค้น การศึกษาค้นคว้าข้อความรู้ การคำถาม การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายกระบวนการกลุ่ม การวางแผน การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ไขข้อขัดข้อง การค้นหาคำตอบ การแลกเปลี่ยนความเห็น การมีส่วนร่วมการแก้ปัญหา การค้นคว้าหาคำตอบด้วยเวลาจำกัด การสรุปข้อความรู้ การแสดงความคิดเห็นความรู้สึก การวิเคราะห์ ความรับผิดชอบในบทบาท การทำงานร่วมกัน มนุษย์สัมพันธ์ การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน

1.3 การแสวงหาความรู้ นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มนักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหา นักเรียนได้ฝึกค้นรวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา มีกระบวนการเรียนรู้ มนุษย์สัมพันธ์ การสื่อความหมาย ความมีวินัย การสังเกต และผู้นำ

1.5 ผลงานของเด็ก

2. วิธีการประเมิน

ใช้เทคนิคการประเมินแบบทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่แล้ว ใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการ โดยมีเครื่องมือในการประเมินหลากหลาย ได้แก่ การทดสอบ การประเมินสร้างความรู้จักนักเรียน การประเมินด้วยการคุย การประเมินด้วยการสังเกต การประเมินสภาพจริงและพอลิโฟลิโอ

1.5 ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวว่าลักษณะกิจกรรมสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญคือ

1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กได้ศึกษาแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน กิจกรรมสำรวจนี้เป็นกิจกรรมที่พัฒนาให้เด็กรู้จักการแสวงหาข้อมูล โดยใช้ทักษะการสังเกต การใช้ประสาทสัมผัส การมอง การดู การฟัง การซักถาม ส่วนใหญ่แล้วเด็กจะสังเกตและใช้คำถาม ถามครู ซึ่งในขั้นตอนนี้ในระยะแรก ครูจะต้องเป็นผู้คอยสังเกตและกระตุ้นให้เด็กซักถาม โดยใช้คำถาม เช่น อะไร ทำไม อย่างไร เป็นต้น

2. การเลือกตัดสินใจเรียนรู้เรื่องใหม่ของเด็ก กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาการตัดสินใจและความเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยนี้ เด็กมีโอกาสได้เลือกที่จะเรียนรู้ตามความต้องการของเด็ก และครูควรตระหนักให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

2.1 การเลือกตัดสินใจในหัวเรื่องที่สนใจศึกษา

2.2 เลือกกิจกรรมที่จะทำ

2.3 การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ

2.4 ระยะเวลาในการศึกษาแต่ละเรื่องและอื่น ๆ โดยส่วนมาแล้วควรควรให้คำแนะนำกับเด็กในระยะแรกกำหนดเวลาเสนอกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กลองทำรวมทั้งผลงานของเด็ก ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเลือกมากที่สุด

3. กิจกรรมสืบค้น กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้มีโอกาสค้นพบ สิ่งเรียนรู้ใหม่ โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การทดลองปฏิบัติจริง การประกอบอาหาร การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ การวาดภาพ การอ่านหนังสือ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม การประดิษฐ์ การสร้างจินตนาการ

4. กิจกรรมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ เด็กมีหัวข้อเรื่องที่จะศึกษามากมาย ดังนั้น คุณครูควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ช่วยเหลือในการสอน การเชิญเป็นวิทยากร การพาเด็กออกไปนอกสถานที่ให้ผู้ปกครองช่วยดูแลเด็ก ร่วมกัน การบริจาคอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น ผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เด็กได้เรียนรู้ขั้นตอนการทำงานของเด็กและแสดงออกถึงความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวเด็ก และความพยายามในการเรียนรู้ แสดงงานของเด็กทุกครั้งที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบนี้

1.6 ทักษะการเรียนรู้ของเด็ก

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึง ทักษะการเรียนรู้ของเด็กดังนี้ในการที่ครูปฐมวัยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากผลของการใช้วิธีการสอนแบบนี้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาความสามารถที่แสดงถึงพฤติกรรม โดยมีทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการมีความคิดหลากหลาย ความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ พฤติกรรมการไม่เลียนแบบ ซึ่งเป็นความสามารถของสมองในการคิดจินตนาการผสมผสานความรู้ที่ได้รับและประสบการณ์เดิม ใช้รูปแบบที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

2. ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการตัดสินใจ การแก้ไขข้อขัดแย้ง ซึ่งเป็นความหมายสามารถในการแก้ปัญหาดังนี้

2.1 ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ไขทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำด้วยตนเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันทีในช่วงเวลานั้น เช่น ปัญหาจากความเจ็บ ความหิว ความกลัว เป็นต้น

2.2 ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องการแก้ไขทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำด้วยตนเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แต่ไม่จำเป็นต้องรีบแก้ไขทันที เช่น ปัญหาความอยากได้ ความชอบ เป็นต้น

2.3 ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตนเองหรือผู้อื่น โดยมีผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันโดยตรง

2.4 ปัญหาของผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของผู้อื่น โดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวเอง แต่เด็กเห็นเหตุการณ์หรือในเหตุการณ์นั้นด้วย

3. กระบวนการการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการวางแผน ค้นคว้าปฏิบัติและทดลอง โดยเด็กได้มีการคิดริเริ่มด้วยตนเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำและกระตุ้นด้วยคำถาม

4. มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการให้ความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และมีการแบ่งปัน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านเฉพาะดังนี้

4.1 ความร่วมมือ ได้แก่ การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกในด้านการกระทำหรือคำพูด ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

4.2 การทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่ การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำงานเป็นกลุ่มและปฏิบัติงานภายในกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

4.3 การช่วยเหลือ ได้แก่ การที่เด็กจะแสดงพฤติกรรม การแบ่งปัน การเกื้อกูลซึ่งกันและกันคอยตักเตือนเมื่อกระทำผิด

4.4 การแบ่งปัน ได้แก่ การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนครอบครองอยู่ให้เพื่อน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

5. การสื่อความหมาย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

5.1 การฟัง ได้แก่ การรู้จักฟังคำสั่ง ความเข้าใจในการฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง

5.2 การพูด ได้แก่ การสนทนาโต้ตอบ การตั้งคำถาม การพูดคุย และการพูดแสดงความคิดเห็น

5.3 การอ่าน ได้แก่ ความสนใจที่ฟังครูอ่านหนังสือ เปิดหนังสือนิทานอ่านพร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วย สนใจดูหนังสือ รูปภาพ นิทานและอื่น ๆ

5.4 การเขียน ได้แก่ การขีดเขียนตามความพอใจ ขีดเขียนเป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือ เขียนชื่อของตน เขียนลอกเลียนแบบคำ

6. ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านความรับผิดชอบ งาน การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และการรู้จักรอคอย โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

6.1 ความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้

6.2 การตรงต่อเวลา ได้แก่ การปฏิบัติและการทำงานตรงต่อเวลา

6.3 ความซื่อสัตย์ ได้แก่ การปฏิบัติงานและกิจกรรมตามข้อตกลงได้ด้วยตนเอง

6.4 รู้จักรอคอย ได้แก่ การรู้จักปฏิบัติตามเหตุการณ์ ก่อน – หลัง ไม่แย่งชิง

7. ทักษะการสังเกต หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการแสดง ความสนใจความอยากรู้อยากเห็น การตั้งคำถาม ชักถามในสิ่งที่สงสัยในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมและทำงาน

8. ผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้าน การเป็นผู้คิดริเริ่ม ผู้ให้ และผู้รับ โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

8.1 ผู้คิดริเริ่ม ได้แก่ การริเริ่มความคิด การกระทำ โดยการบอกถึงความ ต้องการในการทำกิจกรรม การเลียนแบบ การทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้องของเพื่อน

8.2 การเป็นผู้ให้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เด็กแสดงถึงการเข้าถึงจิตใจของเพื่อน การไม่เห็นแก่ตัว วางเฉย ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและเสียสละ

8.3 การเป็นผู้รับ ได้แก่ การที่เด็กแสดงพฤติกรรม และการยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าหากัน ใช้คำสุภาพอ่อนหวาน

1.7 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึงว่าบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็ก นักวิจัยไว้ ดังนี้

ด้านความรู้

1. ครูต้องมีหลักการและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็น สำคัญ โดยให้เด็กปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาเป็น

2. ครูต้องมีความรู้ในด้านพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้าน อารมณ์สังคมและสติปัญญา โดยใช้วิธีการสร้างความรู้จักนักเรียน (Sizing – up) โดยการเป็นนัก สังเกตที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กตัวเล็ก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของระยะเวลาช่วงเปิด เทอม และในช่วงแรกของการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

3. ในการสอน ครูต้องเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย การสอนไม่ควรวางกฎเกณฑ์ หรือระเบียบแบบแผน ควรสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างธรรมชาติให้มากที่สุด สร้างความอบอุ่นใจ หลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งโดยไม่จำเป็น

ด้านการปฏิบัติการสอน

1. ครูต้องเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า

2. ในการสอนควรใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ 1) มีการวางแผนสำรวจใช้แหล่งข้อมูลที่ อยู่ใกล้ - ใกล้ตัว เชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริง และภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2) ให้เด็กได้ลงมือ ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ความจริงด้วยตนเอง 3) เด็กสามารถศึกษา ชักถามจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนได้ 4) ใช้วิธีการสอนที่มีการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็กควบคู่กับ การสอนอย่างต่อเนื่อง 5) เน้นกระบวนการกลุ่มทำให้เด็กมีทักษะในการทำงานโดยปรึกษา พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกัน

3. ขณะสอน ครูส่งเสริมให้เด็กแสดงความสนใจในเรื่องที่อยากรู้หรืออยากเห็น ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสเด็กในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ภายใต้การดูแลช่วยเหลือแนะนำของครู

4. สร้างบรรยากาศทุกขณะและทุกกิจกรรมให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข เด็กสามารถบอกเหตุผลของการเรียนรู้และสิ่งที่ได้รับที่สำคัญเด็ก ๆ จะรู้สึกสนุกสนาน ไม่เบื่อและได้ความรู้ช่วยในการไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กเป็นสำคัญ

5. จัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม รับผิดชอบ หรือ ร่วมมือในการที่เด็กเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ

6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่วางไว้ ตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการประเมินผล

การประเมินผลสามารถใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย อาทิ การสังเกต การพูดคุย การจดบันทึก การเก็บผลงานเด็ก ตลอดจนจนอาจจะใช้วิธีการทดสอบแบบสั้น ๆ

1.8 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวถึงผล ของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้ ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กเกิดการเรียนรู้ดังนี้

1. เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตน
2. เด็กได้ลงมือปฏิบัติและสรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะ ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ (คิดหลากหลาย คิดริเริ่ม ไม่เลียนแบบจินตนาการ) ทักษะการแก้ปัญหา (ตัดสินใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง) กระบวนการเรียนรู้ (วางแผน ค้นคว้า ปฏิบัติทดลอง) มนุษย์สัมพันธ์ (ความร่วมมือ ทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือ แบ่งปัน) การสื่อความหมาย (ถามคำถามโต้ตอบ แสดงความคิดเห็น) ความมีวินัย (รับผิดชอบต่องานตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รอคอย) ทักษะการสังเกต (สนใจ อยากรู้ ชักถาม) และผู้นำ (ผู้ริเริ่ม ผู้ให้ ผู้รับ)

4. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ
5. เป็นเทคนิคการประเมินที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
6. เป็นเทคนิคการประเมินที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
7. ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อรู้จักเด็กมากขึ้น
8. ใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

9. เด็กได้ทำงานร่วมกับเพื่อน พ่อ แม่ และครู
10. เด็กได้วิพากษ์วิจารณ์ วิธีการผลงานทั้งของตนเองและคนอื่น
11. เด็กได้มีโอกาสนำเสนอผลงานที่ตนเองสนใจถนัด เพื่อใช้ในการประเมิน

1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ (ปีที่ 1) ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่าเมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละทักษะ ทักษะการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูงอันดับแรก คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ = 1.9158 รองลงมาเรียงลำดับดังนี้ ด้านความมีวินัย ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทักษะการสังเกต ด้านผู้นำ และมีทักษะอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการสื่อความหมาย

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ผลการวิจัยพบว่าตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ มีการเปลี่ยนแปลงจากสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .01$ แสดงว่าทักษะการเรียนรู้ของเด็กทุกด้าน ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้น

กวีณา จิตนุพงษ์ (2551: บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายศึกษาผลของการจัดการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลจากการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถการแก้ปัญหาโดยรวมแตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 6.471$) โดยการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถการแก้ปัญหาโดยรวมร้อยละ 21.2 ($\text{Partial}\eta^2 = .212$) และมีค่าเฉลี่ยความสามารถการแก้ปัญหารายด้านแตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทุกด้านคือ ด้านการแก้ปัญหาดตนเอง ($F=12.000$) ด้านการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ($F = 1.670$) โดยการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถการแก้ปัญหาดตนเองร้อยละ 33.3 และความสามารถการแก้ปัญหาดที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ช่วยให้ความสามารถการแก้ปัญหาดโดยรวมและรายด้านเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

กาญจนา สองแสน (2551: บทคัดย่อ) ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เท่ากับ 18.50 ($D = 18.50$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ($t = 10.95$) ความคิดสร้างสรรค์รายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ด้านความคิดริเริ่ม เฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.67 ($D = 2.67$, $t = 5.73$) ด้านความคิดคล่องตัวเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.25 ($D = 2.25$, $t = 11.83$) ด้านความคิดยืดหยุ่นเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 4.23 ($D = 4.23$, $t = 7.29$) ด้านความคิดละเอียดลออเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 8.20 ($D = 8.20$, $t = 8.97$) ทุกด้านคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างชัดเจน

ทิติลดา พิไลกุล (2551: บทคัดย่อ) การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยผลการวิจัยพบว่าก่อนการทดลองและช่วงการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งโดยรวม ($F = 914.54$) และรายด้านคือ ด้านการช่วยเหลือ ($F = 139.60$) ด้านการแบ่งปัน ($F = 171.40$) ด้านการร่วมมือ ($F = 127.05$) โดยการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมร้อยละ 98 (Partial = .98) และส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือร้อยละ 88, (Partial = .88) ด้านการแบ่งปันร้อยละ 90, (Partial = .90) และด้านการร่วมมือร้อยละ 87 (Partial = .87) ตามลำดับ

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

แบนดูรา (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2550: 65; อ้างอิงจาก Albert, 1925) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้น มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ โดยผู้เรียนจะทำการลอกเลียนแบบจากตัวแบบ การเรียนรู้ดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบสภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่าและความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็ก ได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน ง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการกระทำที่ฉลาดของบุคคล ได้ มากกว่าโดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ และในลักษณะของภาษาและเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะทำการเรียนรู้มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือ ความจำ คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับที่สามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการกระทำ คือการที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องลองทำหลายๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะได้รับทราบผลของการกระทำจากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอยสิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

4. กระบวนการจูงใจ คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็กเพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จาก การเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับเด็กมากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกันจากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะไม่ถูกนำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

2.2 หลักการและแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้รับความนิยมนำมาใช้แพร่หลายจากครูในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในยุโรป สหรัฐอเมริกา เห็นได้จากผลงานการวิจัยหลายเรื่อง ที่ออกมาเผยแพร่

นักทฤษฎีและนักการศึกษาที่เป็นผู้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) คือ สลาวิน (ประกาย แปรโคกสูง. 2541: 32; อ้างอิงจาก Slavin. 1987: 7) โดยมีสาระสำคัญ คือ ในการสอนจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนและสนับสนุนช่วยเหลือกันจนบรรลุเป้าหมาย (เทื่อน ทองแก้ว. 2537: 43; อ้างอิงจาก Slavin. 1983: a , b) ได้กล่าวถึง แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า การจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปมักไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่มักจะมุ่งที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนหรือผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนกลับถูกมองข้ามไป มีผลการวิจัยชี้ว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก

นักทฤษฎีและนักการศึกษาทั้งหลายได้ทำการวิจัยพบว่า พฤติกรรมดีของเด็กที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ระหว่างปฏิภริยาของเด็กกับสภาพแวดล้อม ประสบการณ์แรกเริ่มของเด็กที่จะส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จากชั้นหนึ่งไปสู่อีกชั้นหนึ่ง การเรียนเป็นกลุ่มของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ทำให้เด็กมีเหตุมีผลมากขึ้น

2.3 ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ

การร่วมมือก่อให้เกิดความเจริญงอกงามต่อมนุษย์ทั้งในส่วนตัว และส่วนรวมในสังคมไทยคนไทยเป็นคนมีฝีมือ มีความฉลาด ความสามารถมากมาย แต่ขาดการสนับสนุนและเป็นความเก่งกาจเฉพาะตัว เก่งที่สุดคือการเอาตัวรอดแต่ไม่เก่งที่จะทำให้สังคมอยู่รอดเพราะขาดความคิดและเจตคติทางสังคมที่ถูกต้อง คือ ขาดการรวมกลุ่มอย่างถาวรเพื่อส่วนรวม (นิพนธ์ คันธเสวี. 2528: 23 - 24) ย่อมแสดงว่าคนไทยนั้น ขาดการร่วมมือกัน ถึงจะเป็นคนเก่งมีความสามารถ แต่ก็ไม่สามารถพาสังคมให้อยู่รอดได้ ไม่สามารถทำให้สังคมเจริญรุ่งเรืองได้ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมร่วมมือมีความสำคัญก่อให้เกิดความเจริญงอกงามได้ทั้งต่อตัวบุคคลและสังคมซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1994: 12 , 15 , 186) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นการสร้างขอบเขตของคุณค่าและความก้าวหน้าให้มนุษย์ เป็นหัวใจสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคล ครอบครัว เศรษฐกิจ กฎหมาย และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในแต่ละวันมนุษย์จะต้องร่วมมือกับผู้อื่น ทั้งในครอบครัว การทำงานและการติดต่อกับชุมชน ความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

แอดเลอร์ (บุษบง ต้นติววงศ์. 2535: 94; อ้างอิงจาก Adler. 1964) กล่าวว่า คนเราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเกิดความมั่นคงทางใจจากการทำงาน และความร่วมมือกับบุคคลอื่น ซึ่งการกระทำของแต่ละบุคคลมีผลต่อสังคม และต่อตนเองเมื่อมนุษย์ร่วมมือกันย่อมเกิดประโยชน์แก่สังคม และมนุษย์ไม่ร่วมมือกันย่อมเกิดความยุ่งยากในสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือนั้นเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความก้าวหน้า เป็นส่วนสำคัญของการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมบุคคลที่ขาดพฤติกรรมความร่วมมือ ย่อมเกิดความยุ่งยากในสังคม ดังนั้นจึงควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2.4 ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ

คอลลินส์ และแอสมอร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528: 222; อ้างอิงจาก Collins; & Ashmors. 1970. *Social Psychology*. p.50) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์สอดคล้องกับลินด์เกรนและฮาร์เวย์ (Lindgren; & Harvey. 1981: 433) ที่ได้กล่าวว่าความร่วมมือ หมายถึง การกระทำร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

วิจิตร อวระกุล (2542: 309) กล่าวว่า ความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง ความพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เพื่อบรรลุถึงความสำเร็จของงานด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า พฤติกรรมความร่วมมือ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำ กิจกรรมหรือทำงานร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จนสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

2.5 พัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550: 34) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการด้านสังคมไว้ว่า พัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กจากความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด ภายในครอบครัวที่ต้องการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การพึ่งพาตนเอง และการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นเด็กปฐมวัยมีความสามารถตามวัยที่จะช่วยเหลือตนเองได้ดี เด็กวัยนี้เริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ชอบอิสระ มีความมั่นใจในตนเอง สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้น และเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรก อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มี

อารมณ์แปรปรวนง่าย ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ และยอมรับความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังลักษณะ พฤติกรรมที่ควรส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ได้แก่ การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น พร้อมเรียนรู้ รู้จักบทบาทของตนเอง มีระเบียบวินัย การแสดงพฤติกรรมในสังคมได้เหมาะสม การช่วยเหลือตนเอง สำหรับวิธีการส่งเสริมและพัฒนาในด้านสังคมให้ได้ผลดีนั้นควรเป็นการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์จากบุคคลและตัวแบบ ซึ่งอาจเป็นตัวละครจากนิทาน ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติ การเล่นในกลุ่มที่มีกฎกติกา และการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้กิจกรรมต้องเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก พฤติกรรมอย่างอิสระมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับกลุ่มคน เพื่อให้เด็กได้ปรับตัวแสดงพฤติกรรมในสังคมได้เหมาะสม

2.6 ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือ

อดัมส์ และฮามม์ บุครินทร์ สิริปัญญาธร. 2541: 17; อ้างอิงจาก Adams; & Hamm. 1990. *Cooperative Learning Critical Thinking and Collaboration Across the Curriculum*. P. 26 - 27) กล่าวว่า ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือมีลักษณะของการเป็นผู้นำการเรียนรู้ มีการทำงานร่วมกันเพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เกิดความก้าวหน้าและทักษะการทำงานร่วมกัน

มุสเซน และคนอื่นๆ (Mussn; et al. 1996: 376; บุครินทร์ สิริปัญญาธร. 2541: 17) กล่าวว่า การร่วมมือเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งที่มาจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างเด็ก ก่อให้เกิดการพัฒนาทางภาษา เมื่อเด็กอายุมากขึ้นเขาก็จะมีความพยายามทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นมีการร่วมมือในการแก้ปัญหา มีความคิดเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่นมากขึ้น การโต้เถียงและการทะเลาะลดลงจากที่นักการศึกษากล่าวมา ลักษณะพฤติกรรมร่วมมือ คือ การทำกิจกรรมหรือการทำงานร่วมทำงานร่วมกันโดยมีการวางแผนการทำงาน คิดและสนทนาแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำ การรับผิดชอบร่วมกัน

สรุปได้ว่า ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือ คือ การทำกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน โดยมีการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.7 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนแบบร่วมมือ นั้น ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (ทิสนา เขมมณี. 2545: 19; อ้างอิงจาก Johnson; & Johnson. 1994: 31 - 37)

1. การพึ่งพาและการเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) ผู้เรียนต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคน มีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสำเร็จของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังนั้น แต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีการพึ่งพา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกจะทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันส่งเสริมกัน ไว้วางใจกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ กลุ่มต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม เช่น การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาการยอมรับและไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานไปได้

2.8 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ

เบิร์ก (Berk. 1994: 30) กล่าวว่า เมื่อเด็ก ๆ ไม่สามารถทำงานเพียงลำพังได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำร่วมกับผู้ใหญ่อย่างเสมอภาคกัน เด็ก ๆ ก็จะหันมาประสานความร่วมมือกันโดยการสนทนากับเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มที่ เพราะเด็ก ๆ ใช้ภาษาเดียวกันในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีอิสระในวิถีทางเดียวกัน และซานทร็อก (Santrock. 1978: 472) กล่าวว่า

มอริสัน (Morrison. 1995: 484; อารีรัตน์ ญาณะศร. 2544: 14) กล่าวว่า ห้องเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม การส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือสามารถทำได้โดย ครูกระตุ้น สนับสนุนและเสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน ชี้นำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กคิดทบทวนพฤติกรรมที่ได้ทำว่าเหมาะสมหรือไม่ โอกาสต่อไปจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ครูชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

ดังนั้นในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือทำได้โดยการให้เด็กได้เล่นหรือทำงานร่วมกัน โดยครูกระตุ้น สนับสนุน และเสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน มีการวางแผนการทำงานกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ความคิดของผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาและทบทวนพฤติกรรมที่ได้ทำว่าเหมาะสมหรือไม่ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ

งานวิจัยต่างประเทศ

ลีจิวน์ (Lejeune. 1995: A; อารีรัตน์ ญานะศร. 2544: 6) ศึกษาพฤติกรรมการเล่นอย่างอิสระของเด็กปฐมวัยจากผลการเล่นเกมการแข่งขันและเกมการร่วมมือ โดยใช้วิธีการบันทึกพฤติกรรมพบว่า กลุ่มเด็กที่เล่นเกมการร่วมมือมีพฤติกรรมร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่เล่นเกมการแข่งขัน

วอน (Vaughn. 1994: A; อารีรัตน์ ญานะศร. 2544: 6) ศึกษาพฤติกรรมร่วมมือจากการเรียนรู้แบบร่วมมือในเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กอายุ 43 - 58 เดือน โดยมีวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครูการบันทึกภาพจากสัมพันธทางสังคมของเด็กเป็นเวลา 2 ปี พบว่าพฤติกรรมร่วมมือเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นต่อการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมมือมีการพูดจาประนีประนอม การแก้ปัญหาสังคมร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากแบบแผนสนทนาในสถานการณ์ที่หลากหลาย

บลาล็อค (Blalock. 1984 : 172 ; วัฒนา มัคคสมัน. 2539) ศึกษาการสังเกตเด็กอนุบาล 2 ห้องเรียน จำนวน 36 คน ในขณะที่เด็กเล่นอย่างมีอิสระและได้ใส่รหัสพฤติกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์โดยใช้รหัสพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Code) ครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และทำนายสภาพของเด็กแต่ละคน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสหพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนการยอมรับทางสังคมของเด็กกับคำทำนายการยอมรับพื้นฐานที่ถูกทำนายและมีผลกระทบทางสังคมมีสูงต่อบำถามปลายเปิดน้อยและแสดงความรักความรู้สึกทางคำพูดกับเพื่อนน้อย

แมรี่ (Mary. 1981 : 4630 ; รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2544 : 17) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่ของพฤติกรรม และระยะเวลาของปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อน รวมทั้งความรู้สึก และการเข้ากลุ่มได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมาก มีปฏิสัมพันธ์มากกว่า และใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธีการที่จะเข้ากลุ่มแล้วไม่ได้ผลน้อยกว่าจะใช้วิธีการทางลบมากกว่า ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อน ในแง่ของวิธีการที่ไม่ได้ผล

งานวิจัยในประเทศ

จิณณภัฏ ศรีทรง (2541 : 58) ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบ กับมุมบล็อกรูปแบบปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกรูปแบบปกติ พฤติกรรมทางสังคมด้านเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544 : 37) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ และหลังจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว เชิงสร้างสรรค์ในสัปดาห์ที่ 1 หลังจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ใน 1 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรรณิการ์ โยธารินทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดในช่วงสัปดาห์ที่ 1-6 และสัปดาห์ที่ 9 ยกเว้นในสัปดาห์ที่ 7 สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมมีแนวโน้มลดลง เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การร่วมมือความเป็นเพื่อน การช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจ และความไม่เห็นแก่ตัว พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 5 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ไม่คงที่

ลักษณา เสนิฤทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1,4,8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การยอมรับผู้อื่น โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านความช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1,4,8อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนด้านการแบ่งปันและการยอมรับ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ในช่วงสัปดาห์ที่ 1,4,8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ยกเว้นบางช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

วารภรณ์ ปานทอง (2548 : 61) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติ ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่าในแต่ละช่วงสัปดาห์ เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อน และหลังการทดลอง

บุศรินทร์ สิทธิปัญญาธร (2541 : 72 - 77) ศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กปฐมวัย 5 - 6 ปี จำนวน 15 คน ใช้เวลาในการทดลอง 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สื่อผสมเป็นกลุ่มก่อนและระยะเวลาในการทดลองมีพฤติกรรมร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 โดยเด็กปฐมวัยระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มมีพฤติกรรมร่วมมือ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม และพฤติกรรมร่วมมือในระยะเวลาที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น โดยมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ระยะเวลา สัปดาห์ที่ 1 - 7 มีแนวโน้มและอัตราเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน และระยะเวลาสัปดาห์ที่ 8 - 9 มีแนวโน้ม และอัตราเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมมือกัน ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของเด็กให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเสมอภาคกัน เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พบน้อย มากในสังคมไทย ถ้าขาดพฤติกรรมความร่วมมือแล้ว ย่อมนำไปซึ่งความล้มเหลวตกต่ำให้กับสังคม พฤติกรรมความร่วมมือจึงมีคุณค่าต่อการสร้างความเจริญอกงามให้กับเด็ก ต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึง ต้องมีการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้กับเด็กปฐมวัยได้มีโอกาสพัฒนาการทางสังคม ด้านความ ร่วมมือกับเพื่อนในห้อง ซึ่งเป็นสังคมขนาดเล็กก่อน เป็นการปูพื้นฐานในการทำงานกับบุคคลอื่น ใน สังคมขนาดใหญ่ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย
4. แบบแผนทดลองและวิธีการดำเนินงาน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ ตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนเรศ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสระศรีเจริญ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กราษฎร์บำรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวนห้องเรียนรวม 4 ห้องเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 58 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากงานวิจัยการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2547) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกวีณา จิตนุพงศ์(2551) กาญจนา สองแสน (2551) ทิติลดา พิไลกุล(2551) ชยุดา พยุงวงษ์ (2551) พูลสุข สุขเสริม (2551) ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์ (2551)

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ของกรมวิชาการ เพื่อเป็นพื้นฐานให้เข้าใจถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงอายุ และจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และเข้าถึงพื้นฐานของการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะเน้นกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ คือ เด็กปฐมวัยร่วมกันเลือกเรื่องสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ โดยครูใช้คำถามกระตุ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ คือ เด็กร่วมกันคิดวางแผนว่าจะไปเรียนรู้จากที่ไหน ที่ใกล้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ และจะไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กสนใจได้จากใคร โดยการถามในเรื่องสิ่งที่เด็ก ๆ สนใจจากผู้ที่ให้ข้อมูล แล้วมาร่วมกันสรุปกับเพื่อน ๆ และครูในห้องเรียน โดยครูตั้งคำถามให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่เด็กอยากทำเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กได้เรียนรู้มา จากนั้นก็ร่วมกันทำแผนความคิดจากคำตอบของเด็กทุกคนเพื่อโยงความคิดของเด็กทุกคนให้เห็นภาพรวม เด็ก ๆ ร่วมกันสรุป

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล คือ ครูประเมินเด็กจากการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยจากการพูดคุยของเด็ก และการทำกิจกรรมของเด็กรวมถึงผลงานและนำเสนอผลงานของเด็กแต่ละคน เพื่อทำการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือ

โดยจัดช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องละ 2 สัปดาห์ จำนวน 8 วัน วันละ 35 นาที รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

1.4 นำแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการทฤษฎีแนวคิดและรูปแบบการจัดกิจกรรมเด็กนักวิจัย จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

- 1) อาจารย์ละไม สีหาอาจ
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนคริสต์ธรรมวิทยา
เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
- 2) อาจารย์ศิริลักษณ์ วุฒิสรรพ์
ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลแพะ
อำเภอเมือง จังหวัดแพะ
- 3) อาจารย์ศิวกรณ์ สองแสน
อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการตรวจแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ชี้แนะการใช้ภาษาในการเขียนแผน และปรับคำพูดให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับวัย โดยภาพรวมการเขียนแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยใช้ได้

1.5 ปรับปรุงแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม

1.6 นำแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 4 ปี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

1.7 นำแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไปทำเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการให้ความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ พฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่เด็กแสดงออกในด้าน การเป็นผู้คิดริเริ่ม ผู้ให้ และผู้รับ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านความรับผิดชอบงาน การตรงต่อเวลา และการรู้จักรอคอย การสังเกตพฤติกรรม และการบันทึกพฤติกรรม

2.2 ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย สังเกตตามพฤติกรรม ทั้ง 3 ด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ดังนี้การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ด้านความรับผิดชอบ และด้านความร่วมมือ

2.3 นำข้อมูลที่ได้ศึกษาในข้อ 1 และ 2 มาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมพัฒนาการทางสังคม ได้แก่ การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ โดยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือแบบมาตราส่วนประเมินค่ากำหนดตัวเลข (numerical rating scales)

2.4 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือออกเป็น 4 ระดับ คือ คะแนน 3, 2, 1 และ 0

ระดับคะแนน 3 แทนเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ด้วยตนเองทุกครั้ง

ระดับคะแนน 2 แทนเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง

ระดับคะแนน 1 แทนเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง

ระดับคะแนน 0 แทนเด็กปฐมวัยไม่แสดงออกเลย

2.5 สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

2.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรง เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย รายนามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีดังนี้

1) อาจารย์ ดร.ปัทมวิษณุ ไบกุลหาลาบ

นักวิชาการศึกษา 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2) อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง

อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

3) อาจารย์ดวงพร พันธุ์แสง

อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลชนานันท์ กรุงเทพมหานคร

ผลการตรวจแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ชี้แนะการใช้ภาษาในการเขียนแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ เพื่อให้เหมาะสมกับวัย โดยภาพรวมการเขียนแผนการเรียนรู้แบบเด็กนักเรียนใช้ได้

2.7 นำคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม และการใช้ภาษา

2.8 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกต

การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และเหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย โดยการลงความเห็นและให้คะแนนแบบสังเกต

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมและจุดประสงค์ แบบสังเกตที่เหมาะสมมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเขต ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 89) ถือว่าใช้ได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของทุกพฤติกรรมได้ค่า 1.00 จำนวน 9 ข้อ

2.9 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (try Out) กับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 4 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน เป็นผู้สังเกตและให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI ของ เบอร์รี่ - สต็อก (Burry – Stock. 1996: 256) ทั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.85 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบ One Group Time - Series มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ก่อนทดลอง	ระหว่างทดลอง	หลังทดลอง
TO	X, T ₁ , X, T ₂ , X, T ₃X, T ₇	X, T ₈

เมื่อ TO	คือ	การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือก่อนการทดลอง
X	คือ	การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
T ₁ , T ₂ , T ₃ ,....., T ₇	คือ	การสังเกตตลอดช่วงเวลาทำการทดลองหลาย ๆ ครั้ง
T ₈	คือ	การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือหลังการทดลอง

วิธีการดำเนินการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองเป็นระยะ 1 สัปดาห์ เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้ทำวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

2. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ และเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน ก่อนการทดลอง (Baseline data) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 1 คน นำแบบวัดทำการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จากการจัดประสบการณ์แบบปกติของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 35 นาที โดยบันทึกผลรวมของการสังเกตทั้ง 4 วัน ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

4. ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยระหว่างการทดลองเป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 35 นาที ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยดำเนินการทดลองดังตาราง 2

ก่อนการทดลอง

สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองเป็นระยะ 1 สัปดาห์ เพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และสนุกสนานกับการเรียนรู้

ระหว่างการทดลอง

สัปดาห์ที่	หัวเรื่อง
1	เด็กเลोकเรียนเรื่อง ไก่แจ้
2	เด็กเลोकเรียนเรื่อง ไก่แจ้
3	เด็กเลोकเรียนเรื่อง หน่อไม้
4	เด็กเลोकเรียนเรื่อง หน่อไม้
5	เด็กเลोकเรียนเรื่อง วัว
6	เด็กเลोकเรียนเรื่อง วัว
7	เด็กเลोकเรียนเรื่อง ต้นมะขาม
8 (หลังการทดลอง)	เด็กเลोकเรียนเรื่อง ต้นมะขาม

โดยมีขั้นตอนแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยดังตาราง 2

ตาราง 2 ขั้นตอนแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์.2545)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
<p>ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ (ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 1 วัน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก 2. เชิญชวนให้เด็กเสนอเรื่องหรือสร้างสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งที่น่าสนใจ 3. ครูสังเกตและจดบันทึกในหัวเรื่องที่เด็กต้องการศึกษาเรียนรู้ 4. กำหนดหัวข้อที่จะศึกษาร่วมกัน 5. เด็กและครูร่วมกันเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจศึกษา 6. ครูวางแผนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์
<p>ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ (ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 6 วัน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ (ประมาณ 3 วัน) <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ครูพาเด็กให้ได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกฝนทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ 1.2 ให้ความรู้พื้นฐานแก่เด็กเพื่อให้เกิดความสนใจ 1.3 ครูกระตุ้นด้วยคำถามให้เด็กเกิดความสนใจและให้เด็กซักถามปัญหา 1.4 ครูจดบันทึกสิ่งที่เด็กถามคำถาม 1.5 ครูกระตุ้นให้เด็กออกมาเล่าประสบการณ์ที่ได้ไปแหล่งเรียนรู้ 1.6 ให้เด็กเล่าถึงประสบการณ์ที่ได้ไปแหล่งเรียนรู้ 2. การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา (ประมาณ 1 วัน) <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ครูให้เด็กช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็ก ๆ ต้องการทำ 2.2 ครูทำแผนที่ความคิดจากคำตอบของเด็กทุกคนเพื่อเห็นภาพรวม

	<p>3. การศึกษาค้นคว้า ซีดเขียน และจัดบันทึก (ประมาณ 1 วัน)</p> <p>3.1 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน</p> <p>4. นำเสนอผลงาน (1 วัน)</p> <p>4.1 เด็กช่วยกันนำเสนอผลงานของตนเอง</p> <p>4.2 ครูกระตุ้นให้เด็กภาคภูมิใจในผลงาน</p> <p>4.3 ครูกระตุ้นให้เด็กสนใจอยากแสวงหาความรู้ต่อไป</p>
<p>ขั้นการประเมินผล (ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 1 วัน)</p>	<p>สรุปและจัดทำผลงานความรู้ (1 วัน)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากเรื่องที่ศึกษา</p> <p>2. ครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษาไปใช้ประโยชน์ และกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้ต่อไป</p>

5. ระหว่างทำการทดลอง 7 สัปดาห์ จะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในชั้นดำเนินการกิจกรรม สัปดาห์ละ 4 วัน และบันทึกผลรวมการสังเกตทั้ง 4 วัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

6. สัปดาห์ที่ 8 ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองในชั้นดำเนินการกิจกรรม 4 วัน และบันทึกผลรวมการสังเกตทั้ง 4 วัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง

7. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือ มีหลักการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้สังเกต 2 คน โดยมีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัยคือต้องเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เวลาที่ใช้ในการสังเกต

เวลาที่ใช้ในการสังเกตทั้งหมด 35 นาที โดยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล

3. การสังเกตพฤติกรรม

ผู้สังเกตทั้งสองคนจะสังเกตพฤติกรรมเด็กคนเดียวกัน พร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองในแต่ละสัปดาห์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานทุกด้านเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ตลอดช่วงเวลาการจัดการเรียนรู้แบบเด็กวิจัย

5. การฝึกผู้ช่วยวิจัย

5.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

5.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมความร่วมมือและแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือได้ตรงกัน

5.3 ฝึกการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5.4 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้แบบสังเกต โดยผู้ช่วยวิจัย 2 คน ทำการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือจากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย อายุ 3 - 4 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน

6. การบันทึกคะแนน

บันทึกพฤติกรรมโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสังเกตให้ตรงกับช่องระดับคะแนน พฤติกรรม 3,2,1 และ 0 ถ้าเกิดพฤติกรรมความร่วมมือซ้ำ ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมโดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 3 บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้ง

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อนหรือครูบอกหรือร้องให้ร่วมมือ

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะทำ

7. การให้คะแนน

7.1 ในช่วงเวลาที่สังเกตเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนใด ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น ถ้าเด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนเดิม ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ซ้ำลงในช่องนั้น ตามจำนวนครั้งที่ซ้ำ

7.2 ถ้าพบเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับใด ก็ให้ใส่คะแนนในช่องระดับนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย ✓ ซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนใด ให้นำคะแนนที่ซ้ำคูณกับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนน 2 แสดงพฤติกรรมซ้ำ 2 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน เป็นต้น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จึงมีหลักการดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 179) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 36) โดยใช้สูตร $r_{\text{Item-Total}}$

$$r_{\text{Item-Total}} = \frac{n \sum IT - \sum I \sum T}{\sqrt{[n \sum I^2 - (\sum I)^2][n \sum T^2 - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ	$r_{\text{Item-Total}}$	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	I	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	T	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นที่เหลือทุกข้อ

n แทน จำนวนคนในกลุ่ม

3. หาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยการนำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือไปทดลองใช้กับนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต ใช้สูตร RAI (Burry-Stock. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum_k \sum^n |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	R_{1kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1
	R_{2kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 2
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนพฤติกรรมย่อย
	I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน

4. หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521: 36) โดยใช้สูตร

4.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละคนในกลุ่ม
	$(\sum X)^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของคะแนนแต่ละคนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

5. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและขณะทำการทดลอง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – measures ANOVA) (Maxwell s Delaney. 2011: 1-10)

6. คำนวณขนาดส่งผลโดยใช้ Partial η^2 (Maxwell. 4)

7. การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนข้อของแบบสังเกต
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความอิสระ
MS	แทน	ค่ากำลังสองเฉลี่ยของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการสังเกต
Sig.	แทน	ระดับความนัยสำคัญ หรือ ค่าความน่าจะเป็น
Partial η^2	แทน	ขนาดส่งผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกเป็นรายข้อดังแสดงในตาราง 3 และแยกเป็นรายด้าน

ตาราง 3 ค่าคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ระดับ	ช่วงคะแนน	หมายความว่า
ระดับ 3	(2.25 - 3.00 คะแนน)	เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง
ระดับ 2	(1.50 - 2.24 คะแนน)	เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้ง
ระดับ 1	(0.75 - 1.49 คะแนน)	เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อนหรือครูบอก / ขอร้องให้ร่วมมือ
ระดับ 0	(0.00 - 0.74 คะแนน)	เด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะทำ

ตาราง 4 สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือรายข้อ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

พฤติกรรมความร่วมมือ		ก่อนทดลอง		ระหว่างทดลอง		หลังทดลอง	
		M	S	M	S	M	S
1. การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี (K=3)		M	S	M	S	M	S
1.1	บอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรม	1.40	.45	2.61	.43	3.00	.00
1.2	ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม	1.40	.45	2.38	.44	2.98	.03
1.3	ยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อน	.80	.53	1.84	.54	2.58	.43
2. ความรับผิดชอบ (K=3)		M	S	M	S	M	S
2.1	ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	1.30	.34	2.60	.42	3.00	.00
2.2	ทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรม	1.30	.34	2.37	.42	2.97	.07
2.3	เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่	.65	.47	1.87	.58	2.48	.29
3. ความร่วมมือ (K=3)		M	S	M	S	M	S
3.1	ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	1.40	.45	2.63	.41	3.00	.00
3.2	ยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม	1.30	.42	2.44	.44	3.00	.00
3.3	ช่วยเพื่อนทำงานให้สำเร็จ	1.00	.70	2.00	.56	2.68	.27

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยพิจารณาเป็นรายข้อตามแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยมีดังต่อไปนี้

ก่อนการทดลอง

ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 1 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อนหรือครูบอก / ขอร้องให้ร่วมมือ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ .80 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.40 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .45 ถึง .53

ด้านความรับผิดชอบ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 0 คือ เด็กไม่แสดงพฤติกรรมความร่วมมือหรือปฏิเสธที่จะทำ จำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับ 1 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อนหรือครูบอก / ขอร้องให้ร่วมมือ จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ .65 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.30 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .34 ถึง .47

และด้านความร่วมมือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 1 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อนหรือครูบอก / ขอร้องให้ร่วมมือ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.00 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.40 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 ถึง .70

ระหว่างการทดลอง

ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้งจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.84 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.61 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .43 ถึง .54

ด้านความรับผิดชอบ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้งจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.87 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.60 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 ถึง .58

และด้านความร่วมมือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 2 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้งจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.00 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.63 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .41 ถึง .56

หลังการทดลอง

ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.58 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.00 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00 ถึง .43

ด้านความรับผิดชอบ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.48 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.00 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00 ถึง .29

และด้านความร่วมมือ 3 ข้อ มีพฤติกรรมแต่ละรายข้ออยู่ในระดับ 3 คือเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.68 และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.00 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00 ถึง .27

ตาราง 5 สถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยรายด้าน ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง (n=10)

พฤติกรรมความร่วมมือ	ก่อนทดลอง			ระหว่างการทดลอง			หลังทดลอง		
	M	S	ระดับ	M	S	ระดับ	M	S	ระดับ
ด้านการผู้นำผู้ตามที่ดี	1.20	.29	1	2.27	.20	3	2.86	.15	3
ด้านความรับผิดชอบ	1.08	.18	1	2.28	.25	3	2.82	.13	3
ด้านความร่วมมือ	1.25	.16	1	2.36	.19	3	2.83	.10	3
โดยรวม	1.18	.18	1	2.30	.20	3	2.82	.11	3

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมความร่วมมือ รายด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ด้านความรับผิดชอบ ด้านความร่วมมือ และโดยรวม เป็นดังนี้ ก่อนการทดลองอยู่ในระดับ 1 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อนหรือครูบอก / ขอร้องให้ร่วมมือ ทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.20 , 1.08 , 1.25 , และ 1.18 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .16 ถึง .29 และระหว่างการทดลอง อยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 , 2.28 , 2.36 และ 2.30 ตามลำดับ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .19 ถึง .25 ส่วนหลังการทดลอง อยู่ในระดับ 3 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 , 2.82 , 2.83 และ 2.82 ตามลำดับ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .10 ถึง .15

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือรายด้าน และรวม ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ตามลำดับดังแสดงในตาราง 6 และเมื่อพบความแตกต่างในการเปรียบเทียบแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ คือ ก่อนการทดลอง กับ ระหว่างการทดลอง และระหว่างการทดลองกับหลังการทดลอง ดังแสดงในตาราง 7 และนำเสนอเส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือรายด้าน และโดยรวม ดังแสดงในภาพประกอบ 2 และ ภาพประกอบ 3

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือรายด้านและรวม แบบวัดซ้ำ ก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง

พฤติกรรม	df _H	df _E	MS _H	MS _E	F	Sig of F	Partial η^2
ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี	2	18	7.05	.02	427.43	.00	.98
ด้านความรับผิดชอบ	2	18	7.88	.01	1163.54	.00	.99
ด้านความร่วมมือ	2	18	6.61	.01	644.31	.00	.99
รวม	2	18	7.16	.01	1117.50	.00	.99

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

พฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 427.43$ และ มีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .98$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือด้าน ความร่วมมืออยู่ในร้อยละ 98

พฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 1163.54$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .99$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับร้อยละ 99

พฤติกรรมความร่วมมือด้านความร่วมมือ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 644.31$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือด้านความร่วมมือ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .99$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับร้อยละ 99

พฤติกรรมความร่วมมือโดยรวม ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าทดสอบ $F = 1117.50$ และมีค่า sig of $F = .00$ ซึ่งน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือ โดยรวม ก่อน ระหว่างทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่า Partial $\eta^2 = .99$ แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับร้อยละ 99

ตาราง 7 การเปรียบเทียบรายค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือรายด้านและรวมที่วัดก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง

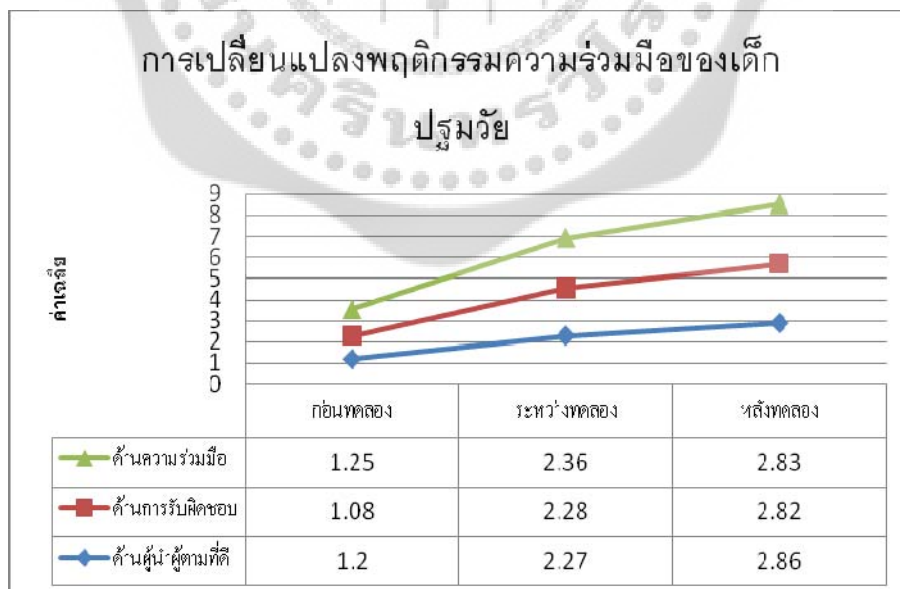
พฤติกรรม	การทดสอบ		ผลต่างเฉลี่ย	ค่าคาดเคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
	ก่อน	ระหว่าง			
การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี	ก่อน (1.20)	ระหว่าง (2.27)	-1.06**	.06	.00
	ระหว่าง(2.27)	หลัง (2.86)	-.60**	.04	.00
ความรับผิดชอบ	ก่อน (1.08)	ระหว่าง (2.28)	-1.20**	.04	.00
	ระหว่าง(2.28)	หลัง (2.82)	-.54**	.04	.00
ความร่วมมือ	ก่อน (1.25)	ระหว่าง (2.36)	-1.11**	.05	.00
	ระหว่าง(2.36)	หลัง (2.83)	-.47**	.04	.00
รวม	ก่อน (1.18)	ระหว่าง (2.30)	-1.12**	.03	.00
	ระหว่าง(2.30)	หลัง (2.82)	-.54**	.04	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

พฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ 1.06 และ .60 มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

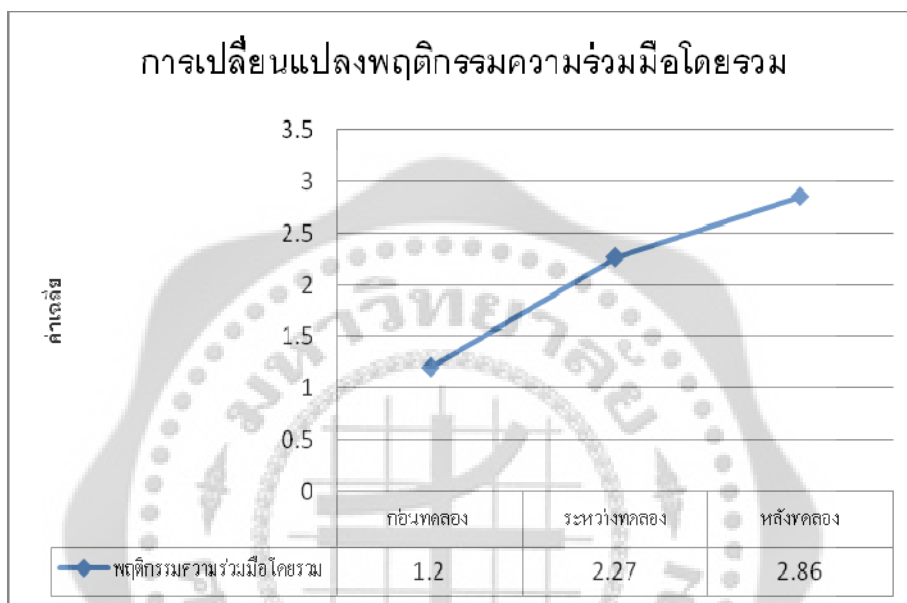
พฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ 1.20 และ .54 มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ ที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

พฤติกรรมความร่วมมือด้านความร่วมมือ ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ 1.11 และ .47 มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมความร่วมมือด้านความร่วมมือ ที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ ดังแสดงเป็นเส้นภาพ ในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือรายด้าน

พฤติกรรมความร่วมมือโดยรวม ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากขึ้นเท่ากับ 1.12 และ .54 มีค่า sig = .00 และ .00 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าพฤติกรรมความร่วมมือโดยรวม ที่วัดระหว่างทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดก่อนทดลอง และวัดหลังทดลองมีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าวัดระหว่างการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ ดังแสดงเป็นเส้นภาพ ในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 เส้นภาพการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือด้านรวม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กนักวิจัย โดยมุ่งเน้นที่เด็กเป็นสำคัญ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ตามความถนัดและความสนใจของเด็ก มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาระดับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย และเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง

ขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรเป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 - 4 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ ตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนเรศ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสระศรีเจริญ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กราษฎร์บำรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวนห้องรวม 4 ห้องเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 58 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 - 4 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 ห้องเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 10 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้ สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ทำการทดลองให้เหมาะสมจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์แบบปกติ ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 35 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกต โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกต 2 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนทดลอง ระหว่าง และหลังทดลองในแต่ละสัปดาห์ โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ (One Way Repeated measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม คอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยและเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาระดับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน สรุปดังนี้ ก่อนการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อน ครูบอก หรือร้องขอให้ร่วมมือทุกด้าน และระหว่างการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเอง บางครั้งทุกด้าน ส่วนหลังการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเอง บางครั้งทุกด้าน

2. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < .05$ และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับร้อยละ 98 ส่วนพฤติกรรมความร่วมมือรายด้าน ก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลองทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < .05$ และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือรายด้านอยู่ในระดับร้อยละ 98 , 99 99 และตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองมีพฤติกรรมความร่วมมือโดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น อภิปรายไว้ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมความร่วมมือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยรวม มีพฤติกรรมความร่วมมือ ก่อน และระหว่างการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้ง ส่วนหลังทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้ง พฤติกรรมความร่วมมือรายด้านคือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ด้านความรับผิดชอบ และด้านความร่วมมือ ก่อนการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้ง ทุกด้าน ยกเว้น ด้านความรับผิดชอบ เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือโดยเพื่อน/ครูบอก หรือขอร้องให้ร่วมมือ ระหว่างการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองบางครั้งทุกด้าน หลังการทดลองเด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือด้วยตนเองทุกครั้งทุกด้าน ยกเว้น ด้านความรับผิดชอบ เด็กแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้วยตนเองบางครั้ง ทั้งนี้การ

จัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้รับอิสระทางความคิดความต้องการในการเลือกในสิ่งที่เขาอยากเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เต็มไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานมีความสุข เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน ร่วมมือกันในการค้นหาคำตอบที่ตนเองสนใจ ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยรวม ก่อน ระหว่างและหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และการแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัย ได้รับอิสระทางความคิด ความต้องการในการเลือกในสิ่งที่อยากเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เต็มไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานมีความสุข เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน ร่วมมือกันในการค้นหาคำตอบที่ตนเองสนใจ จากรูปแบบดังกล่าวจึงช่วยกระตุ้นให้เด็กไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ด้านความรับผิดชอบ และด้านความร่วมมือของเด็กปฐมวัยได้มากขึ้น แสดงว่าการทดลองครั้งนี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือโดยรวม อยู่ในระดับร้อยละ 98

พฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ที่วัดก่อนกับระหว่างทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมุ่งเน้นในด้านการร่วมมือ และเมื่อครูให้เด็กทำกิจกรรม เด็กๆ ก็จะสนุกสนานเด็กเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมเด็กมีสีหน้าที่ยิ้มแย้ม และมีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อนด้วยความเต็มใจ ทุกคนยอมรับในข้อตกลงและทำตามโดยไม่มีเงื่อนไข เด็กให้ความสนใจมีการพูดคุยซักถามโต้ตอบเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กและเด็กกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้อง (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2550:175) กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างมากมหาวิทยาลัยเป็นส่วนที่สร้างการเรียนรู้แปลกใหม่ด้วยการปฏิบัติจริง ทำให้เด็กได้สังเกต ได้เรียนรู้สังคม ได้เรียนรู้วิถีชีวิตจากประสบการณ์ตรง มีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาสร้างเสริมปัญญาจากประสบการณ์สิ่งเหล่านี้ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน และร่วมมือกัน เพื่อที่จะสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จเด็กจะยินดีให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังทำให้เด็กมีความสุข แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ถูกเพื่อนต่อต้านปฏิเสธจะทำให้เด็กรู้สึกว่าการตนเองด้อยคุณค่าหมดความภาคภูมิใจในตนเองเด็กจะร่วมมือซึ่งกันและกัน สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยจะปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรมในการร่วมมือด้วยเกิดทักษะต่างๆ เด็กจึงมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมืออย่างอัตโนมัติโดยไม่มีใครบังคับ

พฤติกรรมความร่วมมือด้านความรับผิดชอบ ที่วัดก่อนกับระหว่างทดลองและวัดระหว่างกับหลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัย

ในครั้งนี้นี้ เด็กมีการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น เด็กจึงได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการพูดคุยปรึกษา วางแผน และแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และร่วมกันปฏิบัติงานภายในกลุ่มจนสำเร็จ ลุล่วง ซึ่งต้องอาศัยความสามัคคีร่วมกันภายในกลุ่มเป็นอย่างมาก

พฤติกรรมความร่วมมือด้านความร่วมมือ ที่วัดก่อนกับระหว่างการทดลองและวัดระหว่างกับ หลังทดลอง มีค่าเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ จากข้อสังเกตการทำวิจัยใน ครั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้นนั้น เกิดจากลักษณะรูปแบบของกิจกรรมที่มี กิจกรรมหลักที่สำคัญ คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การเลือกตัดสินใจเรียนรู้ ที่เป็นเรื่องใหม่ของเด็ก การ เลือกกิจกรรมที่จะทำการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย ทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันมากขึ้น ด้วยระยะเวลาในการศึกษาแต่ละเรื่องทำให้เด็กเกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและก่อให้เกิด พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ เช่น พูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน พูดสนับสนุนหรือ ให้กำลังใจให้เพื่อนทำกิจกรรม ลงมือช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้ ลงมือช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรม และร่วมช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม การช่วยเหลือเป็นการพยายาม ที่จะช่วยบรรเทาความต้องการที่ไม่ใช่ทางอารมณ์แก่ผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือให้ข้อมูล ช่วยเหลือผู้อื่น ทำงานหรือเสนอสิ่งของที่ตนเองไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อนและพฤติกรรมช่วยเหลือเพื่อนของเด็ก ปฐมวัย เด็กจะทำตามคำขอร้อง หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าคนที่ไม่ใช่เพื่อนซึ่งเป็นผลมาจาก ประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัวและบุคคลอื่นรวมทั้งเพื่อน จึงสรุปได้ว่าการ ช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะบรรเทาความต้องการโดยการใช้คำพูด หรือแสดงการปลอบใจหรือ ช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงเหมาะที่จะใช้เป็นเครื่องมือใน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความร่วมมือให้กับเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความร่วมมือที่สูงขึ้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ส่งเสริมพฤติกรรม ความร่วมมือของเด็กได้ ทั้งนี้ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จาก ผลการวิจัยที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความ ร่วมมือดีขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจพฤติกรรมความร่วมมือ สามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางใน การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการที่จะให้ จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับช่วงอายุของเด็กได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกตที่ได้รับจากงานวิจัย

การศึกษาศักยภาพความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยพบข้อสังเกต ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นกิจกรรมที่เด็กไม่คุ้นเคย ฉะนั้นในการจัดครูผู้ดูแลเด็กควรกระตุ้นให้เด็กคิด และสนใจอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง คอยให้การเสริมแรง คำที่นำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ครูต้องยอมรับความสามารถของเด็กแต่ละคน จะทำให้เด็กกล้าแสดงออก เกิดความสนุกสนานอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป
2. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เกิดพฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักความรับผิดชอบ และมีความร่วมมือกันในกลุ่มเพื่อน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ควรเพิ่มเวลาในบางกิจกรรม เพราะบางกิจกรรมเด็กให้ความสนใจยาวนานไม่เท่ากัน (แล้วแต่ความเหมาะสม)
2. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย สามารถจัดให้กับเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ในเด็กช่วงอายุ 3 – 4 ปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย กับเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะต่างกันมาศึกษา
2. ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ที่ส่งเสริมทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย กับเด็กปฐมวัยที่มีความสนใจต่ำหรือเฉพาะด้าน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษยา ตันติผลาชีวะ. (2547ก). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่น เพรสโปรดักส์.
- . (2547ข). *คู่มือเลี้ยงลูกวัยอนุบาลให้เก่งฉลาดเป็นคนดีมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สนุกอ่าน.
- . (2549). *คู่มือหาลูกปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เพื่อนอักษร.
- . (2550). *25 คำถามเมื่อลูกเรียนอนุบาล*. กรุงเทพฯ: สนุกอ่าน.
- กวรรณิการ์ โยธารินทร์. (2545). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาระดับปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิณณภัฏ ศรีทรง. (2541). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาระดับปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2542). *รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ณัฐสุภาพร พงษ์สังข์. (2539). *พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาระดับปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิติลดา พิไลกุล. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาระดับปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา แชมณี; และชนาธิป พรกุล. (2544, ก.ค. – ต.ค.). *กระบวนการเรียนรู้: หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา*. *ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 30(1): 35 – 38.
- นิพนธ์ คันธเสวี. (2528). *มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). *การวัดประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). *แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุษบง ตันติวงศ์. (2535). "แนวทางในการสอนให้เด็กควบคุมตนเอง," ใน *มติใหม่กับการสอนระดับปฐมวัย*. หน้า 94. กรุงเทพฯ: คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทบุรีเกษม.
- ภรณ์ คุรุรัตน์; และวนรนาท รักสกุลไทย. (2542). *กระบวนการทัศนียภาพของการศึกษาปฐมวัยในเรื่องเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เซเว่น พรินติ้งกรุ๊ป.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์ดี ไซต์.
- ลักคณา เสนอฤทธิ์. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วาสนา บุญจันทร์. (2539). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วารภรณ์ ปานทอง. (2548). *รายงานการวิจัยผลของการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2550). *การสอนแบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ ปลูกพัฒน์. (2539). *การเล่นสมมติแบบกึ่งชี้แนะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร อาวะกุล. (2542). *เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์ = Human Relations Techniques*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินท์ติ้ง เฮาส์.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การจัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2528). *การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย*.
กรุงเทพฯ: ศรีเดชา.
- สุรงค์ ด้วงตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2550). *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการศึกษาปฐมวัยร้อยดวงใจ
ถวายในหลวง*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริสา ไสค์คำภา. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Bar – Tal, D.; et al. (1982, June). Helping Behavior Among Preschool Children : An
Observationl Study. *Child Development*. (53): 396 – 402.
- Berk, laura E. (1994, November). “Vygotsky”s Theory : The Importance of Make – Believe Play.
Young Chiidren. 50(1): 30.
- English, H.B.; & A.C. (1958). *A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical
Terms*. New York: Diad Mckay.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw – Hill. Book Co.
- Johnson, D.w.; & Johnson, R.T. (1994). *Learning Together and Alone : Cooperative,
Competition, and Individualistic Learning*. Boston: Allyn and Bacon.
- Mary, J. (1981, May). Peer Interaction Competencies of Preschoolers Rates High of Low in
Sociometric Status. *Dissertation Abstracts International*. 41: 403.
- Maxwell; & Delaney. (2011). Oneway (One-way Repeated-measures ANOVA). P.1-10.
- Morrison, G.S. (1995). *Early Childhood Education Today*. 6th ed. Englewood cliffs,
New Jersey: Prentice-Hall.
- Salome, Este. (1979, September). Piy with Peer : A Comparison of the Social International
of Preschool Girls and Boy. *Dissertation Abstracts International*. 40: 1349 – A.

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้เกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือ
- แบบบันทึกการให้คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือ

คู่มือการใช้เกณฑ์แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 3 ข้อ ความรับผิดชอบ 3 ข้อ และด้านความร่วมมือ 3 ข้อ รวมจำนวน 9 ข้อ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับ
3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตในช่วงเวลาจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นเวลาจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี โดยทำการสังเกตและบันทึกในชั้นดำเนินการกิจกรรมช่วงเวลา 09.30 -10.05 นาฬิกา รวมเวลา 35 นาที
4. การสุ่มเวลาในการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยตามตารางสุ่มเวลาสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยใช้นาฬิกาจับเวลาในการให้สัญญาณเริ่มและหมดเวลาการสังเกต

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต (เด็ก) วัน เดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย รวมจำนวน 2 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
3. การสังเกตให้ผู้สังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพร้อมกัน ในช่วงเวลาเดียวกันผู้สังเกตจะสังเกตเด็กทีละคน ใช้เวลาในการสังเกตคนละ 3 นาที สลับกันและกันและสังเกตเวียนตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5 และเมื่อสังเกตครบทุก 5 คน จะพักระหว่างการสังเกต 2 นาที แล้วเริ่มสังเกตเด็กคนต่อไปจนครบ 10 คน เมื่อสังเกตครบ 10 คน ในรอบแรกแล้วจะสังเกตเวียนสลับกันอีก 1 รอบ ตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5

การบันทึกแบบสังเกต

เมื่อสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือตรงกับข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องนั้น ถ้าพฤติกรรมความร่วมมือช่องระดับคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย (✓) เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ โดยทำการบันทึกดังนี้

- ช่องระดับคะแนน 3 แทนเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ด้วยตนเองทุกครั้ง
- ช่องระดับคะแนน 2 แทนเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง
- ช่องระดับคะแนน 1 แทนเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง
- ช่องระดับคะแนน 0 แทนเด็กปฐมวัยไม่แสดงออกเลย

การเตรียมการในการสังเกต

1. ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้ให้เรียบร้อยล่วงหน้า
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ คู่มือการไว้แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย นาฬิกาจับเวลา 1 เดือน และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือไว้ให้เรียบร้อย
4. ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกต และพยายามจำชื่อของผู้ถูกสังเกตทุกคน
5. ก่อนเริ่มทำการสังเกต ควรให้ผู้สังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ และเข้าห้องน้ำ

1. คำอธิบายเกี่ยวกับแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1. การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 1.1 บอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรม	3	เด็กสามารถบอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง
	2	เด็กสามารถบอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง
	1	เด็กสามารถบอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรมได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง
	0	เด็กไม่สามารถบอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรมได้เลย

1.2 ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม	3 2 1 0	<p>เด็กสามารถให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง</p> <p>เด็กสามารถให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง</p> <p>เด็กสามารถให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรมได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง</p> <p>เด็กไม่สามารถให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรมได้เลย</p>
1.3 ยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อน	3 2 1 0	<p>เด็กยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อนได้ด้วยตนเองทุกครั้ง</p> <p>เด็กยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อนได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง</p> <p>เด็กยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อนได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง</p> <p>เด็กไม่ยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อนได้เลย</p>
2. ความรับผิดชอบ 2.1 ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	3 2 1 0	<p>เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเองทุกครั้ง</p> <p>เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง</p> <p>เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง</p> <p>เด็กไม่สามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เลย</p>

2.2 ทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรม	3 2 1 0	เด็กสามารถทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง เด็กสามารถทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง เด็กสามารถทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรมได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง เด็กไม่สามารถทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรมได้เลย
2.3 เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่	3 2 1 0	เด็กสามารถเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ได้ด้วยตนเองทุกครั้ง เด็กสามารถเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง เด็กสามารถเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง เด็กไม่สามารถเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ได้เลย
3. ความร่วมมือ		
3.1 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	3 2 1 0	เด็กสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ด้วยตนเองทุกครั้ง เด็กสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง เด็กสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง เด็กไม่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้เลย
3.2 ยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม	3	เด็กยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง

3.3 ช่วยเพื่อนทำงานให้เสร็จ	2	เด็กยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง
	1	เด็กยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง
	0	เด็กไม่ยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรมเลย
	3	เด็กช่วยเพื่อนทำงานให้เสร็จได้ด้วยตนเองทุกครั้ง
	2	เด็กช่วยเพื่อนทำงานให้เสร็จได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง
	1	เด็กช่วยเพื่อนทำงานให้เสร็จได้ โดยให้ผู้อื่นบอกทุกครั้ง
	0	เด็กไม่ช่วยเพื่อนทำงานให้เสร็จได้เลย

แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตคนที่.....

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ (อายุ 3 - 4 ปี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

พฤติกรรมความร่วมมือ	ระดับคะแนน				หมายเหตุ
	3	2	1	0	
1. การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 1.1 บอกความคิดความต้องการในการทำกิจกรรม 1.2 ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม 1.3 ยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำของเพื่อน					
2. การรับผิดชอบ 2.1 ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย 2.2 ทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรม 2.3 เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่					
3. ความร่วมมือ 3.1 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ 3.2 ยิ้ม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม 3.3 ช่วยเพื่อนทำงานให้สำเร็จ					

บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

...../...../.....

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเต็กนักวิจัย
- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเต็กนักวิจัย

คู่มือการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ความเป็นมา

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นการพัฒนามาจากการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการมุ่งส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถสูงสุดเป็นคนดี และมีความสุขตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักการที่ว่าทุกคนมีความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และพัฒนาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้อย่างสมดุลกัน การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของตนเอง

หลักการและเหตุผล

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) กล่าวว่าไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักที่ว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะเน้นกระบวนการคิดให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพจัดการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ซึ่งมีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็นและความถนัดของตนในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไรมากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้าสังเกตจดจำบันทึกข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปสืบค้นและแสวงหาความรู้ต่อไปนับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ

พฤติกรรมความร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กที่แสดงถึงความรู้สึกที่ดี โดยการกระทำหรือคำพูดและเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี คือ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด บอกความคิด ความต้องการในการทำกิจกรรม ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม และยอมรับฟังและทำตามคำแนะนำเพื่อน ความรับผิดชอบ คือ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด โดยการรู้จักความรับผิดชอบในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ และทำความสะอาดที่ตนเองทำกิจกรรม และความร่วมมือ คือ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูด ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ยิ้มพูดคุยกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม และช่วยเพื่อนทำงานให้สำเร็จ

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือ ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ โดยรูปแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าวิจัยหาความรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาค้นคว้าหาคำตอบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจอยากรู้อยากเห็น จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนทุกด้าน

3. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ อาทิ ในห้องทดลอง ห้องสมุด ภาคสนาม สวนสัตว์ สวนพืช เป็นต้น

4. กำหนดแหล่งเรียนรู้ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน ใกล้บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนสถานที่สำคัญในจังหวัด หรือสิ่งที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. นักเรียนสามารถศึกษา ชักถาม จากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เป็นผู้รู้ในสาขาวิชา

6. ใช้กิจกรรมการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินได้รับการประเมินในสิ่งเรียนและสามารถทำได้

7. ครูสามารถวิเคราะห์กิจกรรมระหว่างการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ชักถามและตอบคำถามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นกระบวนการที่รู้จักเด็กและสามารถแนะนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดได้

แนวการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง แนวทางจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ประกอบด้วย

บทบาทครู

1. มีหลักการและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นสำคัญโดยให้เด็กปฏิบัติคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
2. ในการสอน ครูต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า ในด้านการศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็ก ความรู้เนื้อหาในเรื่องที่เด็กจะศึกษา รวมทั้งบริการต่าง ๆ ที่จะเอื้อครูในการสอนในเรื่องที่เด็กอยากเรียนรู้
3. ในการจัดกิจกรรม ครูต้องเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย การสอนไม่ควรวางกฎเกณฑ์หรือระเบียบ แบบแผน ควรสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างธรรมชาติให้มากที่สุด สร้างความอบอุ่นใจหลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งโดยไม่จำเป็น
4. ในการสอนควรใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ ให้เด็กได้ลงมือศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้
5. สังเกตความก้าวหน้า บันทึกข้อมูลการเรียนรู้ของเด็ก
6. ขณะสอนส่งเสริมให้เด็กแสดงความสนใจในเรื่องที่อยากเห็นใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ภายใต้การดูแลช่วยเหลือแนะนำของคุณครู
7. สร้างบรรยากาศทุกขณะและทุกกิจกรรม ให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข เด็กสามารถบอกเหตุผลของการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กเป็นสิ่งสำคัญ
8. จัดการเรียนการสอน ตามแผนการสอนที่วางไว้ ตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทเด็ก

1. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเสนอหัวข้อเรื่องที่สนใจที่จะเรียนรู้
2. ร่วมกันวางแผนกับครูในการออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
3. กำหนดกติกาในการทำกิจกรรมและร่วมกันปฏิบัติตาม
4. ศึกษาแหล่งเรียนรู้หลากหลาย
5. เลือกประเด็นที่ตนเองสนใจจากแหล่งเรียนรู้
6. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และจากกิจกรรมที่ครูจัดให้ศึกษาหาความรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ขั้นที่ 2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ

แผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

1. จัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 35 นาที

2. ในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ หมายถึง ครูศึกษาความต้องการของผู้เรียนโดยการสนทนา ชักถาม ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก รวมถึงการเล่าประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเพื่อเด็กจะได้ฝึกฝนทักษะการสื่อความหมายและทักษะการลงความเห็น จากนั้นครูตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ วางแผนกิจกรรมสนับสนุนสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ โดยกิจกรรมต้องสัมพันธ์กับเรื่องที่เด็กต้องการเรียนรู้และส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การรับผิดชอบ และความร่วมมือ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

2.2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยการเรียนรู้ หมายถึง กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ครูพาเด็กไปศึกษาที่แหล่งเรียนรู้มีประสบการณ์ตรงจากสถานที่จริง ในระหว่างดำเนินกิจกรรมศึกษาที่แหล่งเรียนรู้ เด็กได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเกิดการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การรับผิดชอบ และความร่วมมือ ในระหว่างทำกิจกรรม ครูจะกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจที่จะสังเกตสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการตั้งคำถามให้เด็กเลือกกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก จากนั้นครูทำแผนที่ความคิดจากคำตอบของเด็กทุกคนเพื่อเชื่อมโยงความคิดของเด็กทุกคน เมื่อเห็นภาพรวมแล้วครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ หลังจากนั้นจึงได้ให้เด็กสรุปและจัดทำผลงานความรู้และให้เด็กสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่

2.3 ขั้นการประเมินผล หมายถึง ขั้นที่ครูประเมินเด็กจากการสังเกตพฤติกรรมพูดคุย การทำผลงานและการนำเสนอผลงานเด็ก เพื่อทำการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือ ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การรับผิดชอบ และความร่วมมือ
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย คือ การจัดการกิจกรรมให้เด็กมีประสบการณ์ตรง ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล วัตถุ สิ่งของและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กต้องการเรียนรู้ โดยเด็กจะมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และศึกษาอย่างลึกซึ้งตามวิธีการของเด็กเอง โดยมีครูคอยช่วยเหลือให้การแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กเกิดความรู้เรื่องที่ศึกษาและส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมการร่วมมือในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ เพื่อเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนและการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้น ซึ่งมี 3 ขั้นดังนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1. ขั้นทบทวนเลือกหัวเรื่อง(1 วัน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างสถานการณ์ กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การหาหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ โดยการตั้งคำถาม อะไร ทำไม อย่างไร เพื่อให้เด็กได้คิดและได้แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด 2. เด็กร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องในกลุ่มต้องการเรียนรู้ 3. ครูสังเกตและจดบันทึกในหัวเรื่องที่เด็กต้องการศึกษาเรียนรู้ 4. เลือกหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้มากที่สุด 5. นำหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้เชื่อมโยงให้เข้ากับจุดประสงค์เนื้อหาในหลักสูตร 6. วางแผนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

<p>2. ชั้นศึกษาค้นคว้าวิจัย (4 วัน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดแหล่งเรียนรู้ตามหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ 2. พาเด็กศึกษาสถานที่จริง และให้เด็กเลือกที่จะศึกษาตามความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก 3. ใช้คำถามและพูดกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ 4. เด็กร่วมกันเลือกเรื่องที่สนใจโดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กพูดหัวข้อที่สงสัยจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้ไปศึกษามา 5. ทำแผนผังความคิดของเด็กตามหัวข้อที่เด็กสงสัย ครูพูดคุยประเด็นในหัวข้อกับเด็กเพื่อช่วยกันหาคำตอบ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้คิดเพื่อให้เกิดคำตอบเพื่อพัฒนาการพูด 6. เตรียมแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะศึกษา 7. ส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงเรื่องที่เด็กกำลังเรียนรู้ และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับเด็ก 8. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากผู้ปกครองหรือจากแหล่งที่อื่นที่เด็กได้เรียนรู้มาเพิ่มเติมและสรุปครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนแล้วกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป
<p>3. ชั้นการประเมินผล (3 วัน)</p>	<p>สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็ก ในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ และผลงานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินตามสภาพจริง</p>

ตารางการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สัปดาห์	วัน	เรื่อง	การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย : กิจกรรมจากความต้องการของเด็กปฐมวัย	
			ขั้นตอน	กิจกรรมเด็กนักวิจัย
7	จันทร์	ต้นมะขาม	ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ	กำหนดหัวข้อ อภิปราย ชักถาม บรรยาย ประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้
	อังคาร		ขั้นที่ 2 ค้นคว้าวิจัยหาความรู้	ศึกษาจากหนังสือ สังเกตบอกชื่อ ต้นมะขาม รูปร่างลักษณะของ ต้นมะขาม
	พุธ		แหล่ง การ เรียนรู้	ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้รอบๆบริเวณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังเกตบอก ลักษณะของต้นมะขามที่อยู่รอบรั้ว อภิปรายแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้
	พฤหัสบดี		ศึกษาจากแม่ครัวในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขาม สังเกต บรรยายรวมทั้งแลกเปลี่ยน ความรู้ที่ได้จากการทัศนศึกษา	
8	จันทร์		ขั้นที่ 3 การประเมิน	เสนอกิจกรรมที่เด็กต้องการเรียนรู้ (ตนเองต้องการ) ใบบายมะขาม/ น้ำมะขาม/ฉีกปะต้นมะขาม/ปั้นดินน้ำมัน วิทยาศาสตร์เป็นรูปฝักมะขามพร้อมเมล็ดมะขามจริง
	อังคาร		ปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ ปฏิบัติตามที่ได้เลือกใบบายมะขาม/ น้ำมะขาม/ฉีกปะต้นมะขาม/ปั้นดินน้ำมัน วิทยาศาสตร์เป็นรูปฝักมะขามพร้อมเมล็ดมะขามจริง	
	พุธ		นำเสนอผลงาน บรรยายถึงกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนเลือกปฏิบัติ	
	พฤหัสบดี		ทบทวนความรู้ สรุปเรื่องราวที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกัน	

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเรื่อง : ต้นมะขาม

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยในด้าน
 - การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
 - ความรับผิดชอบ
 - ความร่วมมือ
2. เพื่อให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความสนใจของตนเองอย่างอิสระ
3. เพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้

เนื้อหา

รูปร่างลักษณะของต้นมะขาม ลำต้นสูงใหญ่ ใบคู่เล็ก ๆ มีฝักมะขามอ่อน และฝักมะขามแก่ ลักษณะเป็นข้อๆ ต้นมะขามมี 2 ประเภท 1. ต้นมะขามหวาน 2. ต้นมะขามเปรี้ยว มะขามมีรสชาติเปรี้ยว และหวาน แล้วแต่สายพันธุ์ ส่วนประกอบของต้นมะขามมีลำต้น ใบมะขาม ดอกมะขาม ฝักมะขาม ประโยชน์ของต้นมะขาม ให้ร่มเงา สามารถแปรรูปได้หลากหลาย เช่น ทำน้ำมะขาม ทำลูกอม ประกอบอาหารแกงส้ม ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เช่น สบู่ โฟมล้างหน้า ทำไต้ะ ทำเก๊าอี้ และกิ่งของต้นมะขามสามารถทำฟวงกุญแจได้ เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

- กำหนดหัวข้อ
- อภิปราย ชักถาม บรรยายประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าหาความรู้

- ศึกษาจากหนังสือเพื่อเรียนรู้ สังเกต บอกลักษณะและส่วนประกอบของต้นมะขาม
- ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้รอบ ๆ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเพื่อเรียนรู้ สังเกต บอกลักษณะของต้นมะขามที่ได้พบเห็นบริเวณรอบ ๆ ศูนย์พัฒนาเด็ก แล้วนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้
 - ศึกษาจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขาม
 - สังเกต บรรยายรวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการทัศนศึกษา
 - เสนอกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนเองต้องการ

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล

- ปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ โดยเด็กเลือกตามความสนใจ
- นำเสนอผลงานนโยบายมะขาม โดยเด็กแต่ละคนพูดถึงกิจกรรมที่ตนเองเลือกปฏิบัติ
- ทบทวนความรู้
- สรุปเรื่องราวที่ได้จากการเรียนรู้

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบและความร่วมมือ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรม
3. การนำเสนอผลงาน

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเรื่อง : ต้นมะขาม

สัปดาห์ที่ 7 ครั้งที่ 1 วันจันทร์

ชั้นที่ 1 ชั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเรื่องเนื้อหาที่สนใจ : การกำหนดหัวข้อ

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>สนทนาเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก เช่น ที่บ้าน ที่ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสิ่งที่เด็กพบเห็นระหว่างทางที่เดินทางมาเรียนในแต่ละวันของเด็กแต่ละคน</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลงสวัสดี และเพลงนั่งตัวตรง พร้อมทำท่าประกอบเพลงเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก สนทนากับเด็กในห้องถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก โดยใช้คำถาม <ul style="list-style-type: none"> - เด็ก ๆ พบเห็นอะไรบ้างระหว่างเดินทางมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กสนทนาจนกระทั่งได้หัวข้อที่เด็ก ๆ สนใจ คือ "ต้นมะขาม" เด็กและครูพูดคุยสนทนาเรื่องต้นมะขามหน้าโรงเรียนเด็กโต เพื่อวางแผนหาแหล่งศึกษา เด็กสนทนากับครูในเรื่องต้นมะขามที่เด็กในห้องพบเห็นในตอนเช้า เมื่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กออกมาเล่าประสบการณ์เดิมของตนเองที่เกี่ยวกับต้นมะขามที่เด็กๆ เคยเห็นและรู้จัก เด็กวาดภาพเพื่อเล่าประสบการณ์เดิมของตนเองที่เกี่ยวกับต้นมะขาม <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> กระดาษ A4 สีเทียน 	<p>คุณครูทักทายเด็กด้วยการร้องเพลงสวัสดี และเพลงนั่งตัวตรง หลังจากนั้น จึงสนทนาถึงสิ่งต่างๆ ที่เด็กเจอในช่วงเดินทางมาโรงเรียน เด็กส่วนใหญ่จะตอบว่าเจอ วัจ เจอ ต้นมะขาม เจอต้นไม้เยอะแยะเลย เด็กในห้องเล่าว่าเมื่อวานแม่พามาเล่นที่ต้นมะขามมานั่งกินข้าวเห็นกระรอกกินมะขามอยู่บนต้นมะขามตัวใหญ่ จึงทำให้เพื่อนในห้องอยากไปนั่งที่ต้นมะขามหน้าโรงเรียนเด็กโต เด็กๆ พวกกันพูดคุยถึงต้นมะขามหน้าโรงเรียนเด็กโต เด็กคนหนึ่งบอกว่าเรากินมะขามได้ด้วย เพื่อนบอกว่ามันเปรี้ยว ในที่สุดการพูดคุยสนทนาจึงได้ข้อตกลงหัวข้อที่เด็กๆ สนใจ คือ ต้นมะขามหน้าโรงเรียนเด็กโต หลังจากนั้นเด็กๆ ลงมือวาดต้นมะขามที่เห็นหน้าศูนย์เด็กเล็ก เด็กๆ ตั้งใจวาดและพูดว่าต้นมะขามเราใหญ่</p> <p>สรุป</p> <p>มีเด็กๆ หลายคนที่ยังสงสัย และบอกให้เพื่อนดูวิธีวาดต้นมะขาม เด็กก็เรียนรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี บางคนก็วาดให้เพื่อน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จตามที่ตนเองต้องการก็ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ทำร่วมกันในกลุ่ม</p>

ครั้งที่ 2 วันอังคาร

ชั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ : ศึกษาจากหนังสือ

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ดัดแปลงการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>ศึกษาจากหนังสือแหล่งข้อมูลในมุมของห้องเรียนถึงรูปร่างลักษณะของต้นมะขามมีลำต้นสูงใหญ่ ใบคู่เล็ก ๆ มีฝักมะขามอ่อน และฝักมะขามแก่ ลักษณะเป็นข้อ ๆ มีดอกเล็ก ๆ สีเหลืองเป็นพวง ส่วนประกอบของต้นมะขามมี ลำต้น ใบ มะขาม ดอกมะขาม ฝักมะขาม</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในห้องเรียนด้วยการร้องเพลง กิ่ง ก้าน ใบ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กๆ และปริศนาคำทาย เด็กศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลรูปภาพต้นมะขาม จากมุมหนังสือภาพที่เกี่ยวกับต้นมะขามที่จัดไว้อีกมุมหนึ่งของห้อง เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนข้อสงสัยและคำตอบจากเพื่อน เด็กออกมาเล่าสิ่งที่สนใจจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก เด็กฝึกปะรูปต้นมะขามตามความสนใจ และจินตนาการของเด็ก เด็กออกมาเล่าผลงานของตนเองเกี่ยวกับต้นมะขามของเด็ก <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> ปริศนาคำทาย หนังสือภาพต้นมะขาม รูปต้นมะขาม กระดาษสีต่างๆ กาว 	<p>- เด็กๆ เรียนรู้เกี่ยวกับต้นมะขามจาก</p> <p>ปริศนาคำทาย</p> <p>อะไรเอ๋ย...ฝักมีรูปร่างเป็นข้อ ๆ สีน้ำตาล มีรสเปรี้ยว หวาน ใบเล็ก ๆ ต้นสูงใหญ่ (มะขาม)</p> <p>- เด็กๆ ร่วมกันสนทนาถึงเนื้อหาปริศนาคำทาย จากนั้น เด็กๆ ได้ศึกษาเกี่ยวกับต้นมะขามจากรูปภาพต้นมะขามจากมุมหนังสือภาพที่เกี่ยวกับต้นมะขามที่จัดไว้อีกมุมหนึ่งของห้อง</p> <p>ตลอดเวลาเด็กๆ มีการพูดคุยสนทนาระหว่างเพื่อนที่นั่งใกล้ๆ กัน ถึงประสบการณ์เดิมของตนเองที่พบเห็นในสิ่งที่สอดคล้องกับต้นมะขาม ที่เห็นหน้าศูนย์เด็กเล็ก</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กๆ ทุกคนมีความสนใจและตั้งใจในการฝึกปะกระดาษรูปต้นมะขามที่เห็นหน้าศูนย์เด็กเล็ก มีการช่วยเหลือความร่วมมือ รับผิดชอบส่วนที่ตนเองทำจนเสร็จ และรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีฟังเพื่อนเมื่อตนเองทำไม่ได้ ก็แก้ไขตามที่เพื่อนบอก และร่วมกันเก็บล้างอุปกรณ์ในกลุ่มของตนเอง</p>

ครั้งที่ 3 วันพุธ

ชั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้: ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรอบๆ บริเวณโรงเรียน

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรอบๆ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นมะขามมี 2 ประเภท 1) ต้นมะขามหวาน 2) ต้นมะขามเปรี้ยว แล้วแต่สายพันธุ์ มีรสเปรี้ยว และรสหวาน แล้วแต่สายพันธุ์</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในห้องเรียนด้วยการร้องเพลง สวีส์ดี เด็ก ๆ ร่วมกับครูออกไปสำรวจต้นมะขามที่หน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เด็ก ๆ สนทนากัน และแลกเปลี่ยนความรู้กัน ชิมรสมะขาม เด็กร่วมกันตั้งคำถามที่ตนเองสงสัยเกี่ยวกับต้นมะขาม ทำแผนผังความคิดเด็กในประเด็นที่เด็กสงสัย ใช้คำถามเพื่อฝึกให้เด็กเกิดพฤติกรรมการร่วมมือ <p>- เด็ก ๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและตอบคำถาม ดังนี้ (ทำไมคนในชุมชนจึงปลูกต้นมะขาม)</p> <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> กระดานไวบอร์ด/ปากกา 2. แหล่งเรียนรู้รอบ ๆ ศูนย์ 	<p>-หลังทักทายกันด้วยเพลงแล้ว</p> <p>-เด็กร่วมกันสนทนาถึงสิ่งที่จะออกไปสำรวจ ต้นมะขามกัน</p> <p>-ขณะออกไปสำรวจเด็กๆ มีการพูดคุยสนทนากันถึงรูปร่างลักษณะของต้นมะขามกัน ตลอดเวลา แต่ละคนพยายามจะแสดงออกให้เพื่อนรู้ว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขามเช่นกัน</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กมีความสุขสนุกสนานในการออกมาสำรวจนอกสถานที่ หลังจากกลับมาห้อง เด็กๆ ช่วยกันคิดว่าทำไมคนในหมู่บ้านจึงต้นมะขามหน้าบ้าน ครูจึงทำแผนผังความคิดเด็กๆ ในห้องที่เด็กๆ สงสัย</p>

ครั้งที่ 4 วันพฤหัสบดี

ขั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ : ศึกษาจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขาม

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>ศึกษาจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขาม สามารถนำมาแปรรูปได้ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้อิ่มเงา / ที่อยู่สิ่งมีชีวิต - ประกอบอาหาร เช่น แกงส้ม เครื่องดื่มน้ำมะขาม - ลูกอมรสมะขาม - ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เช่น สบู่ โฟมล้างหน้า - ทำพวงกุญแจ - ไม้เท้า / แก้ว <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลงกิ้ง ก้าน ไบ พร้อมทำท่าประกอบเพลงเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เด็ก ๆ ออกไปสำรวจในการค้นหาคำตอบกับคุณครูในบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็ก ๆ ใช้คำถามสอบถามบุคคลที่ให้ความรู้ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ดูวิธีทำน้ำมะขาม เด็กปั้นฝักมะขามจากดินน้ำมันวิทยาศาสตร์ตามที่ได้เคยพบเห็นตามจินตนาการ เด็ก ๆ ออกมาเล่าผลงานของตนเอง <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> เพลงกิ้ง ก้าน ไบ ดินน้ำมันวิทยาศาสตร์ / ภาชนะ บุคคลที่ให้ความรู้เรื่องต้นมะขาม 	<p>-คุณครูเตรียมเด็ก โดยการให้เรียนรู้ เพลงกิ้ง ก้าน ไบ สนทนาถึงรูปร่างต้นมะขาม</p> <p>-วันนี้หลังจากสนทนาถึงเพลงกิ้ง ก้าน ไบ สนทนาถึงรูปร่างต้นมะขามแล้ว</p> <p>-เด็กแบ่งกลุ่มตามที่นั่ง ออกไปสำรวจในการค้นหาคำตอบในแต่ละหัวข้อที่ได้ตกลงกันไว้ว่า แต่ละกลุ่มรับผิดชอบหัวข้ออะไร โดยไปสอบถามคุณครูในโรงเรียนเด็กโตประถมฝั่งตรงข้าม แล้วนำกลับมาพูดคุยกันในห้อง</p> <p>สรุป</p> <p>เด็กๆ ส่วนใหญ่ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปฝักมะขาม ส่วนต่างๆ ของต้นมะขาม เด็กๆ มีการแนะนำวิธีปั้นซึ่งกันและกัน รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจจนเสร็จ และร่วมกันเก็บอุปกรณ์</p>

สัปดาห์ที่ 8 ครั้งที่ 5 วันจันทร์

ชั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ : เสนอกิจกรรมที่เด็กต้องการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>เด็กร่วมกันเสนอกิจกรรมที่เด็กสนใจที่จะเรียนรู้ และ ศึกษาหาข้อมูล</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลงนั่งตัวตรง และท่ายปัญหาอะไรเอ๋ย...ผักมีรูปร่างเป็นข้อ ๆ สีนํ้าตาล มีรสเปรี้ยว หวาน ใบคู่เล็ก ๆ ลำต้นสูงใหญ่ (มะขาม) เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เด็กและครูร่วมกันทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มา เด็กร่วมกันคิดกิจกรรมเกี่ยวกับต้นมะขามที่เด็ก ๆ ต้องการทำ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดอยากทำกิจกรรมอะไรบ้างที่ได้ศึกษามา เปิดโอกาสให้เด็กคิดร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้อง นำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กช่วยกันคิดมาทำแผนผังความคิดเด็ก เด็กช่วยกันเตรียมอุปกรณ์ทำศิลปะของเด็ก <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> กระดาษ A4 สีเทียน เชือก ลําลี ตะเกียบ ปริศนาคำทาย 	<p>-หลังจากเตรียมความพร้อมเด็กด้วยการร้องเพลง และท่ายปัญหาแล้ว เด็กๆ ช่วยกันคิดกิจกรรมที่จะทำร่วมกันตามความสนใจ ซึ่งตกลงกันได้ว่า เด็กสนใจจะทำกิจกรรมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> โบายามะขาม นํ้ามะขาม ฉีกปะต้นมะขาม ปั้นผักมะขามพร้อมเม็ดมะขาม <p>สรุป</p> <p>หลังจากเด็ก ได้ตกลงกันว่าจะทำกิจกรรมอะไรบ้าง ต่อจากนั้นมีการพูดคุยกันถึง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ว่า จะนำอะไรมาจากบ้านได้บ้าง เด็กหลายๆ คน มีการพูดคุย เช่น เดี่ยวเราเอาตะเกียบมา เราเอาเชือกมา เราเอาลําลีมาเอง เดี่ยวแบ่งกันนะ</p>

ครั้งที่ 6 วันอังคาร

ขั้นที่ 3 ประเมินผล : ลงมือปฏิบัติกิจกรรมผลงาน

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>เด็กแต่ละคนทำกิจกรรมที่เด็กเลือก และเข้ากลุ่มทำกิจกรรมที่เด็กอยากทำ</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลงสวัสดี พร้อมท่าประกอบเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เด็กทบทวนกิจกรรมที่จะทำในห้องเรียน ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - โบบายมะขาม - น้ำมะขาม - ฉีกปะตันมะขาม - บั่นฝักมะขามพร้อมเม็ดมะขาม เด็กแบ่งกลุ่มอิสระเข้ากิจกรรมที่เด็กสนใจ เด็กฟังครูแนะนำกิจกรรมว่ามีอะไรบ้าง เด็กฟังกฎกติการ่วมกันในการทำกิจกรรม เด็กเข้าร่วมทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง เมื่อหมดเวลาเด็ก ๆ ช่วยกันเก็บอุปกรณ์ เด็กและครูสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดเตรียมวัสดุ – อุปกรณ์ตามกิจกรรมที่เด็กต้องการทำ เพลงสวัสดี 	<p>เตรียมความพร้อมเด็กโดยการร้องเพลงสวัสดี หลังจากนั้นเด็กลงมือทำกิจกรรมที่ตนเองเสนอและสนใจ ซึ่งกิจกรรมที่เด็กสนใจมากที่สุด คือ น้ำมะขาม รongลงมา คือ โบบายมะขาม มีเด็กหลายคนที่ไม่รู้จะหยิบจับวัสดุอะไรมาทำ แต่จะมีเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่จะคอยสอนและบอกเพื่อนให้ทำ และแบ่งวัสดุให้เพื่อนที่ไม่ได้นำวัสดุมา</p> <p>สรุป</p> <p>เด็ก ๆ สามารถทำกิจกรรมได้ดี เล่าถึงผลงานของตนเองได้ และสามารถนั่งฟังที่เพื่อนเล่าได้ หลังจากทำงานเสร็จ เด็กช่วยกันเก็บกวาดห้องเรียนได้</p>

ครั้งที่ 7 วันพุธ

ขั้นที่ 3 ประเมินผล : นำเสนอผลงาน

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>สนทนาถึงผลงานตั้งแต่เริ่มทำและศึกษาถึงเรื่องต้นมะขามที่เด็กสนใจว่ามีผลงานอะไรบ้าง และนำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลงสวัสดี พร้อมทำประกอบเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก นำชิ้นงานทุกอย่างของเด็กทุกคนมาวางเรียงไว้ แล้วให้ผลิตภัณฑ์ผลงานของตนเองและเพื่อน เปิดโอกาสให้เด็กเลือกชิ้นงานของตนเองที่ชอบที่สุดมาเพียง 1 ชิ้น เปิดโอกาสให้เด็กพูดให้เพื่อนฟังทำไมถึงชอบที่ละคนโดยใช้คำถามดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ผลงานชิ้นนี้เรียกว่าอะไร - ทำไมถึงชอบผลงานชิ้นนี้ <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> ผลงานเด็กทุกคน เพลงสวัสดี 	<p>-สถานการณ์วันนี้ค่อนข้างวุ่นวายเล็กน้อย เมื่อคุณครูให้เลือกชิ้นงานที่ตนเองชอบมากที่สุด และเล่าให้เพื่อนฟัง เพราะเด็ก ๆ หลายคนอยากจะออกมาเล่าผลงานของตนเองก่อน คุณครูเลยให้เด็กนั่งเป็นกลุ่มแล้วให้เวียนเล่าในกลุ่ม</p> <p>-คุณครูกระตุ้นโดยใช้คำถาม อยากรู้ทำอะไรกับงานชิ้นนี้ ?</p> <p>สรุป</p> <p>-เด็กต่างพูดคุยให้เพื่อนฟังว่า จะนำกลับไปเล่นที่บ้าน บ้างจะนำมาอวด พ่อ แม่ ต่างดีใจที่จะได้นำผลงานกลับบ้าน</p>

ครั้งที่ 8 วันพฤหัสบดี

ขั้นที่ 3 ประเมินผล : ทบทวนความรู้

การจัดการเรียนรู้	บรรยากาศการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือ ส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ <p>เนื้อหา</p> <p>เด็กร่วมกันทบทวนความรู้เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของต้นมะขามมีลำต้นสูงใหญ่ ใบคู่เล็ก ๆ มีดอกเป็นพวงสีเหลือง มีฝักมะขามอ่อน และฝักมะขามแก่เป็นข้อ ๆ สีน้ำตาล</p> <p>ต้นมะขามมี 2 ประเภท 1. ต้นมะขามหวาน 2. ต้นมะขามเปรี้ยว มะขามมีรสชาติ เปรี้ยว และหวาน แล้วแต่สายพันธุ์</p> <p>ส่วนประกอบของต้นมะขามมีลำต้น ใบมะขามเล็ก ๆ ดอกมะขาม และฝักมะขาม ประโยชน์ของต้นมะขาม ให้ร่มเงา สามารถแปรรูปได้หลากหลาย เช่น ทำน้ำมะขาม ลูกอม ประกอบอาหาร เช่น แกงส้ม ทำไต๊ะ ทำแก้อั่ว และกึ่งสามารถทำพวงกุญแจได้ เป็นต้น</p> <p>การดำเนินกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยการร้องเพลงแมลงมุมลาย พร้อมทำประกอบเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เด็กวาดรูปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า เปิดโอกาสให้เด็กนั่งวาดรูปมะขามตามกลุ่มเพื่อนที่ชอบได้ ครูจัดบันทึกเรื่องเล่าของเด็กลงผลงาน เด็กเล่าเรื่องราวในภาพวาดของเด็กให้เพื่อนฟัง <p>สื่อ / วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> กระดาษ A4 สีเทียน เพลงสวัสดี 	<p>บรรยากาศเต็มไปด้วยรอยยิ้มความสนุกสนานโดยให้เด็ก ๆ เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เด็ก ๆ ลงมือวาดรูปสิ่งที่ตนเองเคยเรียนและทำมา เช่น วาดรูปเด็ก ๆ เดินสำรวจต้นมะขามในโรงเรียนวัดหนองหลอดหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก -ครูจัดบันทึกเรื่องเล่า และคำพูดของเด็ก</p> <p>สรุป</p> <p>เด็ก ๆ สามารถทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี มีการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีใครที่รู้เรื่องก็ช่วยอธิบายให้เพื่อนเข้าใจ และให้คำแนะนำกับเพื่อน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความร่วมมือกันในระหว่างทำกิจกรรม เมื่อเสร็จก็เก็บวัสดุ อุปกรณ์เข้าที่ โดยที่ครูไม่ต้องบอก อาจมีบอกบางอย่างที่ไม่ค่อยเรียบร้อย</p>

ภาคผนวก

เพลงสวัสดี

สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน สุขใจพลัดฉันได้พบเธอ
โ อ ลัน ลา ลัน ลา ลัน ลา โ อ ลัน ลา ลัน ลา ลัน ลา

เพลงนั่งตัวตรง

นั่งตัวตรง ตรง นั่งตัวตรง ตรง ตรง ไม่คะ ตรง ไม่คะ

เพลงกิ้งก้านใบ

กิ้งก้านใบ ชะใบก้านกิ้ง กิ้งก้านใบ ชะใบก้านกิ้ง ฝนตกลมแรงจริง ฝนตกลมแรงจริง ชะกิ้งก้านใบ

เพลงแมลงมูมลาย

แมลงมูมลายตัวนั้น ฉันเห็นมันส่งสารเหลือทน
วันหนึ่งมันถูกฝนไหลลงจากบนหลังคา
พระอาทิตย์ส่องแสง น้ำแห้งเหือดไปลับตา
มันรีบไต่ขึ้นฟ้าหันหลังมาทำตาลูกวาว

ปริศนาคำทาย

อะไรรอเอ๋ย...ฝึกมีรูปร่างเป็นข้อ ๆ สีน้ำตาล
มีรสเปรี้ยว หวาน ใบเล็ก ๆ ต้นสูงใหญ่ (มะขาม)

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เรื่อง ต้นมะขาม

ภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เรื่อง “ต้นมะขาม”

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ทบทวนความรู้ เลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ ในขั้นนี้ครูให้เด็กได้ทบทวนความรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในหัวข้อเรื่องที่จะเรียน โดยครูเปิดประเด็นเพื่อให้เด็กได้คิด โดยครูได้ตั้งคำถามว่า ตอนเช้าๆ ที่เด็กเดินทางมาโรงเรียน เด็กๆ เจออะไรบ้าง คำตอบของเด็กๆ ก็ คือ ต้นมะขาม กล้วย หน่อไม้ หลังจากนั้นครูได้ตั้งใจพูดคุยสนทนาเพื่อให้เด็กเลือกเรื่องที่ตนเองอยากจะศึกษาเรียนรู้มากที่สุด หลังจากอภิปรายพูดคุยกันแล้วเด็กๆ ได้เรื่องที่จะศึกษา คือ เรื่อง ต้นมะขาม ซึ่งในขั้นที่ 1 นี้ด้วยกระบวนการที่เกิดจากการสนทนา ทำให้เด็กเกิดความสนทนสนมส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ค้นคว้าวิจัยหาความรู้

เด็กเรียนรู้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้รอบๆ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กเรียนรู้ศึกษาจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขามเด็กสังเกต เด็กแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับต้นมะขามที่ได้จากการทัศนศึกษาของเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 3 การประเมิน

เด็กเสนอกิจกรรมที่เด็กต้องการเรียนรู้ (ตนเองต้องการ)

เด็กปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ ปฏิบัติตามที่เด็กเลือก

นำเสนอผลงาน บรรยายถึงกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนเลือกปฏิบัติ และทบทวนความรู้ สรุปเรื่องราวที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกัน

ภาคผนวก ง

ตารางการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

ตารางการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

พฤติกรรมความร่วมมือ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	$\sum R$	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ	IOC
1. การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี						
1.1 บอกความคิดความต้องการ ในการทำกิจกรรม	1	1	1	3	3	1
1.2 ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำ กิจกรรม	1	1	1	3	3	1
1.3 ยอมรับฟังและทำตาม คำแนะนำของเพื่อน	1	1	1	3	3	1
2. การรับผิดชอบ						
2.1 ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	1	1	1	3	3	1
2.2 ทำความสะอาดที่ตนเอง ทำกิจกรรม	1	1	1	3	3	1
2.3 เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่	1	1	1	3	3	1
3. ความร่วมมือ						
3.1 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	1	1	1	3	3	1
3.2 ยืม/พูดคุยกับเพื่อนขณะทำ กิจกรรม	1	1	1	3	3	1
3.3 ช่วยเพื่อนทำงานให้สำเร็จ	1	1	1	3	3	1
คะแนนรวม IOC	9	9	9	27	27	9

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวรัชนก ก่อดิษฐ์
วันเดือนปีเกิด	14 มิถุนายน 2526
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเจ้าพระยามรราช อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72000
สถานที่อยู่	124 หมู่ 4 ตำบลสนามชัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72000
โทรศัพท์มือถือ	081 - 3486166
อีเมลล์	www.ratchanok_2526@hotmail.com
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดหนองหลอด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	ครุศาสตร์บัณฑิต (คบ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกียรตินิยมลำดับ 2
พ.ศ. 2555	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ